

93. møde

Mandag den 22. maj 1995 kl. 13.00

Dagsorden

Forespørgsel nr. F 48:

Forespørgsel til udenrigsministeren [om mangelfulde oplysninger om menneskerettigheds-situationen i forskellige lande og om Pantelic-sagen].

Af Søren Søndergaard (EL) og Anne Baastrup (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/5 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/5 95).

Den eneste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel nr. F 48:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvilke konsekvenser vil regeringen drage af, at Udenrigsministeriet – bl.a. til brug for asyl-myndighederne – har videregivet mangelfulde oplysninger om menneskerettighedssituationen i forskellige lande, samt af Udenrigsministeriets håndtering af Pantelicsagen?«

Af Søren Søndergaard (EL) og Anne Baastrup (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/5 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/5 95).

Formanden:

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag om motiveret dagsorden vil blive sat på dagsordenen i morgen, tirsdag den 23. maj.

Begrundelse

Søren Søndergaard (EL):

Borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien sendte millioner af mennesker på flugt. Hvert enkelt af dem har sin egen historie at fortælle, sin egen tragedie, men for de fleste var der et fælles træk: Flugten fra etnisk udrensning og opdeling.

Men én gruppe skilte sig ud: dem, der deserterede eller nægtede at gøre tjeneste i den serbi-

ske krigsmaskine, unge mænd fra Serbien, som modigt sagde: Vi har ikke noget udestående med vores venner i Slovenien, i Kroatien og i Bosnien, mænd fra Kosovo, som – præcis som de dansksindede syd for grænsen under Første Verdenskrig – spurgte: Hvorfor skal vi slås for et land, der ikke respekterer vores rettigheder, men undertrykker os med magt.

Præcis hvor mange, som flygtede for at undgå militærtjeneste, ved ingen – 200.000 siger nogle, 300.000 siger andre – men det er hævet over enhver tvivl, at de med deres flugt var med til at begrænse den serbiske hærs operationsmuligheder.

Og hvordan blev de så modtaget i det Vest-europa, som de flygtede til, det Vesteuropa, som højtideligt fordømte netop den serbiske hær for forbrydelser mod menneskeheden?

I Danmark blev døren smækket i. De, som det lykkedes for at komme hertil, har én efter én fået besked om at rejse hjem, for de skal ikke tro, at de er noget, selv om de har vovet pelsen ved at følge vores ord op i handling og har nægtet at gøre tjeneste i en internationalt fordømt krig.

De danske myndigheders holdning har forundret og oprørt mange. En af dem er Arne Skipper, kirurg ved FN's militære styrker i Kroatien og folketingskandidat i Odense for Venstre. Den 5. april skrev han i Berlingske Tidende:

»Vi havde her en god måde, hvorpå Danmark kunne demonstrere, at aggressionen ikke tolereres i Europa i dag. Hvis vi havde givet dem flygtningestatus og dermed en opholdstilladelse, havde vi sendt et signal til Beograd, som Sverige gjorde det over for Amerika under Vietnamkrigen. Serbiske desertører her slås i hvert fald ikke i Bosnien eller i Krajina. Men det kan nås endnu, hr. udenrigsminister,« slutter han sit indlæg.

Ja, det kan nås endnu, og derfor håber jeg, udenrigsministeren og hele regeringen kommer til besindelse og følger de klare opfordringer fra bl.a. UNHCR og Europarådet om at give militærunddragerne beskyttelse, indtil en amnesti-lov er gennemført i Serbien.

En forudsætning for, at denne besindelse kan trænge igennem, er, at der bliver gjort op med den systematiske idyllisering af forholdene for militærunddragere i Serbien, som ikke mindst det danske Udenrigsministerium har stået bag. Vi ved, hvem der har været Udenrigsministeriets centrale kilde til oplysningerne: Den opportunistiske advokat Pantelic, som opstillede i

1993 for fascistene Arkan, hvis etniske udrensninger og massakrer på mænd, kvinder og børn i dag er en sag for den internationale krigsforbryderdomstol.

Men afsløringen af Pantelic fik ikke Udenrigsministeriet til at ændre kurs. Tværtimod trak Udenrigsministeriet sagen i langdrag og mente faktisk ikke, at det skulle have konsekvenser i Danmark. Så sent som i december 1994 forsøgte Udenrigsministeriet at dække over sagen i et svar til Folketinget, og man kan roligt sige, at det ikke var med Udenrigsministeriets medvirken, at sagen endelig kom frem.

SF og Enhedslisten har rejst denne forespørgselsdebat for at høre, hvilke konsekvenser regering vil drage af Udenrigsministeriets håndtering af denne sag; men vi kan ikke nøjes med det, for Pantelicsagen er ikke det eneste eksempel på, at Udenrigsministeriet har videregivet mangelfulde oplysninger om menneskerettighedssituationen i forskellige lande, bl.a. til asylmyndighederne. Det ønsker vi derfor også at få belyst med denne forespørgsel, for én ting er sikker: Den nuværende situation kan ikke fortsætte.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Forespørgslen har to elementer. Lad mig tage det sidste element først.

Jeg sendte den 22. marts i år et notat om Pantelicsagen til Retsudvalget. Konklusionen var følgende:

»Sammenfattende må det efter den foretagne gennemgang af sagen konstateres, at dens ekspedition er behæftet med fejl.«

Efter en nærmere opregning af disse er notatets konklusion:

»I denne sammenhæng er det væsentligste, at pågældende fejl ikke ses at have haft negative konsekvenser for udlændingemyndighedernes behandling af de berørte asylsager.«

Jeg kan fortsat henholde mig til den konklusion.

Som jeg nævnte i Retsudvalget, er ingen af de asylansøgere, hvis navne Pantelic har kendt, tvangsmæssigt blevet udsendt til Serbien-Montenegro. Hertil kommer, at alle Pantelics oplysninger om retspraksis over for militærunddragere i Serbien-Montenegro er bekræftet af andre kilder. Jeg kan i den henseende henvise til det notat, som jeg den 21. marts sendte til Retsudvalget.

Da asylsager udelukkende behandles og afgøres af udlændingemyndighederne, er det disse myndigheder, der først og fremmest har haft til opgave at drage de nødvendige konsekvenser af Pantelicsagen.

Udlændingemyndighederne har som følge af de begåede fejl fastlagt en række særlige retningslinjer for behandlingen af disse sager, herunder at der er gennemført ægthedsvurderinger af dokumenter, som Pantelic har håndteret, og at lækagerisikoen skal indgå i den asylretlige vurdering af sagerne, samt at alle de afsluttede asylsager, som Pantelic har været involveret i enten i forbindelse med ægthedsvurderinger eller som kilde til baggrundsoplysninger, på ny skal behandles i Flygtningenævnet.

Herudover har indenrigsministeren, som har kompetencen til at give humanitær opholdstilladelse, udtalt, at hvis de pågældende ikke får asyl og derpå søger humanitær opholdstilladelse, vil det indgå som et moment i vurderingen, om Pantelic har haft kendskab til ansøgenes navne.

For mit eget vedkommende har sagen givet anledning til, at jeg over for Udenrigsministeriet og over for repræsentationerne i udlandet har indskærpet vigtigheden af, at der udvises den største omhu, den størst mulige omhu, i forbindelse med udvælgelsen af de personer, der skal foretage ægthedsvurderinger og afgive udtalelser om retspraksis.

Det er også vigtigt at indhente referencer fra lokale humanitære organisationer som f.eks. Amnesty International, UNHCR, Human Rights Watch, Røde Kors og andre NGO'er.

Samtidig har jeg understreget vigtigheden af, at repræsentationerne sørger for en løbende og nøje overvågning af, at de udvalgte personer til enhver tid opfylder de krav til uafhængighed, respekt for tavshedspligt og objektivitet, som vi stiller og må stille fra dansk side.

Endvidere har jeg instrueret repræsentationerne om at tage spørgsmålet om, hvorledes man bedst finder frem til pålidelige juridiske kilder, op til drøftelse med andre nordiske ambassader og EU-ambassader på stedet.

Det er mit indtryk fra de tilbagemeldinger, jeg har fået om forløbet af dette, at det danske initiativ overalt er blevet vel modtaget. Der har været enighed om, at det vil være nyttigt i fremtiden med jævne mellemrum at holde hinanden orienteret om indvundne erfaringer, således at alle bedst muligt kan gardere sig imod fejltagelser.

Jeg vil derudover tage initiativ til, at man blandt de nordiske lande og i EU-kredsen tager spørgsmålet om brugen af udenlandske advokater op til mere principiel drøftelse.

I den anden del af forespørgslen bliver jeg bedt om at oplyse, hvilke konsekvenser regeringen vil drage af, »at Udenrigsministeriet – bl.a. til brug for asylmyndighederne – har videregivet mangelfulde oplysninger om menneskerettighedssituationen i forskellige lande«.

Jeg er bange for, at jeg ikke kan svare på det. Det er utrolig upræcist. Hvad hentydes der til? Hvilke lande drejer det sig om? Hvilke oplysninger og hvilke mangler?

Jeg må præcisere, at Udenrigsministeriets opgave er at svare på de spørgsmål, som udlændingemyndighederne stiller. Spørgsmålene er overvejende af helt konkret art. Det sker – men det er sjældent – at udlændingemyndighederne beder Udenrigsministeriet om en mere generel redegørelse for menneskerettighedssituationen i et land. Det skyldes antagelig, at den asylretlige vurdering i henhold til udlændingelovens § 7 tager udgangspunkt i, om den enkelte asylansøger er individuelt og konkret forfulgt, og ikke i de generelle forhold i landet.

Udenrigsministeriet har ikke en generel forpligtelse til at holde udlændingemyndighederne underrettet om menneskerettighedssituationen i asylansøgnernes oprindelseslande. Udlændingemyndighederne indhenter selv deres oplysninger hos hvem de vil. De bruger mange forskellige kilder – og lad mig føje til: Det bør de også – f.eks. Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp og UNHCR.

Hvis man ønsker, at jeg skal kommentere indholdet af en eller flere af Udenrigsministeriets konkrete udtalelser til udlændingemyndighederne, må jeg bede om, at disse ønsker konkretiseres, og så kan vi fortsætte drøftelserne i Retsudvalget. Sådanne meget detaljerede spørgsmål egner sig ikke til forhandling i salen.

I denne sammenhæng vil jeg da godt benytte lejligheden til endnu en gang at slå fast, at hverken Udenrigsministeriet eller jeg som udenrigsminister har særlige interesser at varetage eller nogen skjult dagsorden på området. Om flere eller færre mennesker skal have asyl eller familiesammenføring i Danmark, reguleres af formuleringerne i udlændingelovens §§ 7-9. Afgørelser herom træffes ikke af Udenrigsministeriet, men af udlændingemyndighederne i overensstemmelse med den gældende udlændingelovgivning.

Udenrigsministeriet har et stort arbejde med at besvare udlændingemyndighedernes mange konkrete spørgsmål. Der foreligger nu en betænkning om anvendelse af udlændingeattachéer m.m. Udlændingeattachéer, der er udvalgt af udlændingemyndighederne og tilknyttet en dansk ambassade, vil kunne indsamle flere oplysninger til brug for den konkrete sagsbehandling og gøre det hurtigere, end Udenrigsministeriet har kapacitet til. Det vil medføre en hurtigere sagsbehandling og sikrere afgørelser i udlændingesager. Dertil kommer, at der er klare økonomiske fordele ved attachéer i form af kortere og bedre sagsbehandling i Danmark. På denne baggrund finder regeringen, at udsendelsen af udlændingeattachéer bør fremskyndes.

Formanden:

Hr. Søren Søndergaard som ordfører for forespørgerne.

Forhandling

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt starte med at kvittere for den selv-kritik, som sent og nødtvungent er kommet fra udenrigsministeren angående Udenrigsministeriets håndtering af Pantelicsagen. Jeg er meget tilfreds med, at udenrigsministeren ikke ligefrem er stolt over sagen.

Men samtidig er det nødvendigt at understrege, at Pantelicsagen ikke er enestående. Desværre er der mange andre eksempler på, at Udenrigsministeriet giver mangelfulde oplysninger om situationen i forskellige lande til brug for asylmyndighederne. Nogle gange virker det faktisk, som om Udenrigsministeriet ikke arbejder særlig kvalificeret.

Som et eksempel kan vi tage en afghansk kvinde, som søgte asyl i Danmark, fordi hun blev forfulgt af de islamiske fundamentalister. Den 7. oktober 1994 bad Flygtningenævnet Udenrigsministeriet om hjælp til at afklare, om det kunne være rigtigt, at hun var i fare i hjemlandet på grund af hendes tilknytning til Farid Maztak.

Et par måneder senere svarede Udenrigsministeriet kort og godt: Det har ikke været muligt at verificere hendes familiemedlemmers position i Afghanistan. Umiddelbart lyder det måske meget rimeligt, for hvem i Langtbortistan kender Jensens bror i Ballerup?

Nu forholder det sig bare sådan, at den omtalte Farid Maztak ikke er Afghanistans parallel til Jensen fra Ballerup. Faktisk har Farid Maztak i en periode været vicepræsident i den sovjetstøttede regering, og han er på godt og ondt kendt over hele Afghanistan. Faktisk er han så kendt, at han allerede ét år tidligere, den 7. september 1993, udtrykkeligt nævntes i Direktoratet for Udlændinges landeprofil om Afghanistan som nummer tre efter præsident Najibullah.

På den baggrund og på baggrund af disse kendsgerninger måtte flygtningemyndighederne selvfølgelig give kvinden asyl; men det var altså ikke med hjælp fra Udenrigsministeriet.

Dette er bare ét eksempel på Udenrigsministeriets forbausende mangel på almenviden om et af de største flygtningeproducerende lande i verden. Mange andre eksempler kan nævnes. Jeg vil ikke her gå i detaljer med Udenrigsministeriets notat af 12. april 1995 om de sproglige og etniske forhold i Afghanistan. Jeg vil blot sige, at asylmyndighederne vil være bedre hjulpet med at slå op på side 90 i det nye store, danske leksikons første bind, som kan lånes på ethvert kommunebibliotek.

Nu kan man selvfølgelig synes, at Udenrigsministeriets notater og viden på dette område – noget så eksotisk som familierelationer og sproglige forhold i Afghanistan – er et sidespor i dagens debat, men vi må huske, at den viden, Udenrigsministeriet formidler på dette område, rent faktisk har indflydelse på asylmyndighedernes afgørelser. Jeg synes nok, at Udenrigsministeriet og udenrigsministeren underspiller den vægt, som Udenrigsministeriets indstillinger har på asylmyndighederne, betydeligt. Det er jo ikke tilfældigt, at vi har set en hel stribe Kosovoalbanske desertører få afslag med direkte henvisning til Udenrigsministeriets notater.

Men én ting er uvidenhed, noget andet er det, som ligner systematiske fordrejninger. Det er Udenrigsministeriet desværre også leveringsdygtigt i, som det fremgik af Ugeavisen Den røde Tråd og Berlingske Tidende i lørdags.

Da Danmark i begyndelsen af året indførte visumpligt for en række afrikanske lande, spurgte jeg om menneskerettighedssituationen i de pågældende lande, for visumpligt betyder jo, at det bliver vanskeligt også for politisk forfulgte at søge asyl i Danmark. Svaret fra Udenrigsministeriet var i første omgang stærkt beroligende: Menneskerettighedssituationen var slet ikke så tosset i de pågældende lande.

Desværre blev det danske Udenrigsministeriums idylnotat om situationen i Afrika ikke delt af Dansk Flygtningehjælp, som i en henvendelse direkte til Folketingets Retsudvalg den 12. april 1995 anklagede Udenrigsministeriet for ikke at give et »fuldt ud dækkende billede af menneskerettighedssituationen«, og som derfor fremsendte rapporter fra det amerikanske udenrigsministerium.

Og det tør antydes, at der var forskel. Hvor Udenrigsministeriet taler om, at menneskerettighedssituationen i Elfenbenskysten »i de senere år er blevet forbedret«, så skriver State Department, at alvorlige menneskerettighedskrænkelser fortsatte igennem 1994. Hvor Udenrigsministeriet taler om »presse- og ytringsfrihed, som respekteres«, så taler State Department om »fængsling af adskillige journalister, som kritiserer regeringen og statsoverhovedet«. Og hvor Udenrigsministeriet om Niger skriver: »Der er ikke af uafhængige observatører siden valget i 1993 registreret alvorlige krænkelser af menneskerettigheder«, skriver State Department kort og godt: »Regeringstroppen krænker fortsat menneskerettighederne.«

Det er ikke kun State Department, som har den tvivlsomme ære at blive fortolket eller rettere misfortolket af det danske Udenrigsministerium. I Udenrigsministeriets redegørelse til Folketingets Retsudvalg om Pantelicsagen fra den 21. marts 1995 henvises til en rapport fra den 2. juli 1993 fra Amnesty International, der angiveligt skulle støtte de synspunkter, som bl.a. Udenrigsministeriet har fremlagt angående strafmuligheder for serbiske desertører.

Hvad Udenrigsministeriet imidlertid ikke får plads til i den selvsamme ellers meget lange og meget grundige redegørelse er at forklare, hvordan Amnesty International på det kraftigste tager afstand fra den udlægning af organisationens synspunkter. Den 30. august 1993 skrev Amnesty International bl.a.: »Vi beklager, at vores brev den 2. juli tilsyneladende er blevet misfortolket«. Organisationen tilføjer, at den »anser de mænd, der bliver fængslet på grund af desertering eller fordi de har forladt landet for at undgå militærtjeneste, som samvittighedsfanger«. Og Amnesty International slutter: »Under alle omstændigheder må vi fastslå, at de oplysninger, vi tidligere fremsendte til direktoratet, bestemt ikke antyder, at det er sikkert at sende disse asylsøgere tilbage til Den Jugoslaviske Forbundsrepublik, men at oplysningerne tværtimod sår alvorlig tvivl om det tilrådelige i

at foretage tilbagesendelser på nuværende tidspunkt.«

Alligevel tillader Udenrigsministeriet sig over et år senere at bruge et Amnestynotat, hvis fortolkning Amnesty International udtrykkeligt selv har taget afstand fra. Jeg synes, det siger en del om, hvordan Udenrigsministeriet udvælger sine informationer meget nøje for at få dem til at passe ind i noget, der virker som en forud fastlagt konklusion.

Men skal man være positiv, så kan man sige, at Amnesty International i det mindste har fået det privilegium at blive brugt af Udenrigsministeriet, om end misbrugt. Det er ikke alle, der får det privilegium. Andre har nemlig det problem, at Udenrigsministeriet ikke refererer deres anbefalinger.

Den 15. februar 1993 anbefalede UNHCR »fortsat midlertidig beskyttelse af alle asylsøgere fra Jugoslavien uanset etnisk oprindelse, som efter at være blevet indkaldt til hæren frygtede at blive tvunget til at deltage i internationalt fordømte krigshandlinger og/eller blive forfulgt for at afvise at gøre tjeneste.«

Den 28. oktober 1993 vedtog EU-Parlamentet en opfordring til EU-landene om at »give desertører og militærnægtere fra Serbiens og Montenegros væbnede styrker opholdstilladelse, indtil de kan vende tilbage i sikkerhed.«

Den 1. juli 1994 vedtog Europarådet en resolution, hvori rådet opfordrer medlemslandene »til at afstå fra udvisning og selv trusler om at udvise desertører og militærnægtere fra det tidligere Jugoslavien indtil det tidspunkt, hvor en amnesti er blevet erklæret, og hvor de kan vende hjem i fuld sikkerhed.«

Og så sent som den 31. januar i år har UNHCR endnu en gang fastslået, at »militærnægtere og desertører fra den jugoslaviske folkehær fra midten af 1991 til midten af 1992 uanset deres etniske baggrund og sidste bopæl i forbundsrepublikken har brug for international beskyttelse, så længe en amnesti ikke er blevet iværksat i Serbien-Montenegro.«

Ingen af disse oplysninger fremtræder centralt i de notater fra Udenrigsministeriet, som vi diskuterer. De lader ikke til at have gjort det store indtryk. Her har man været mere travlt beskæftiget – i hvert fald i en periode – med at dække over Pantelicskandalen og skrive idyllnotater om, hvor lidt straf desertører risikerer, hvis de vender hjem.

Det er baggrunden for, at jeg på vegne af SF og Enhedslisten vil stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Med henblik på at sikre et korrekt beslutningsgrundlag for bl.a. asylmyndighederne opfordrer Folketinget regeringen til at foranstalte en uafhængig undersøgelse af arbejdsgange, kompetenceforhold og ressourcefordeling i Udenrigsministeriet.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 77).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Helt i strid med min sædvanlige praksis vil jeg knytte en bemærkning til hr. Søndergaards indledning allerede på nuværende tidspunkt.

For det første vil jeg slå fast, at hr. Søndergaards indledende betragtning er udtryk for, vil jeg sige, en form for tilsnigelse. Hr. Søndergaard siger her, at man nu omsider om end forsinket kan få Udenrigsministeriet og ministeren til at erkende, at der er blevet begået fejl.

Jamen det fremgår jo fuldstændig klart af den redegørelse, der for nøjagtig to måneder siden blev sendt til Retsudvalget. Det er ikke en forsinket erkendelse, det er en erkendelse, der står at læse på tryk i den redegørelse til Retsudvalget, som er afgivet for nøjagtig to måneder siden. Den misforståelse synes jeg det er vigtigt at få slået en pæl igennem straks fra starten af debatten.

Og endelig vil jeg sige, at det er et sidespor, en afsporing af debatten, at behandle enkeltsager her fra Folketingets talerstol. Jeg må slå fast, at behandlingen af enkeltsager ikke er Folketingets anliggende.

Det er heller ikke Udenrigsministeriets anliggende. Behandlingen af enkeltsager er ved dansk lovgivning lagt i hænderne på Flygtningegenævnet, og det er det, der er afgørende. Derfor finder jeg, at den del af hr. Søndergaards indlæg, der beskæftiger sig med enkeltsager, er et sidespor i debatten, og det er i hvert fald – det kan jeg gøre klart fra starten – ikke noget, som jeg ønsker at deltage i en diskussion om her fra Folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg må sige til udenrigsministeren, at jeg synes, enkeltsagerne hober sig op. Når der efterhånden ligger dusinvis af enkeltsager, er der så ikke tale om, at kvantiteten slår over i en ny kvalitet, om jeg så må sige? Så begynder det at ligne en almindelig forvriddning af forholdene.

Jeg kan senere i dag komme tilbage til spørgsmålet om, hvordan man har vurderet flygtninge og vurderer flygtninge fra Iran. Hvordan udenrigsministerens forgænger i embedet – han hedder nu hr. Uffe Ellemann-Jensen – i 1992 måtte forklare, at, nå ja, man havde taget fejl, de kunne faktisk godt flygte over bjergene, selv om man et år forinden havde meddelt Flygtningenævnet, at det ikke kunne lade sig gøre, og de kunne faktisk godt komme ud illegalt og købe sig pas i Iran, selv om man et år forinden havde meddelt, at det da var en total umulighed; Iran var jo et ubestikkeligt land, og dér kunne man ikke købe pas.

Det er ejendommeligt, at vi skal opleve disse tilbageslag med forsinkelse, ikke fordi man er gået hen og blevet klogere i ministeriet, men fordi tingene er kommet frem i pressen og derefter er blevet undersøgt – og så kommer tilbageslaget.

Men det er altså bare enkeltsager, det drejer sig om! Jeg skal lige sige, at i en skrivelse fra Udenrigsministeriet til Flygtningenævnet dateret 23. august 1994 netop vedrørende iranske flygtninge skriver man konkluderende – og læg nu mærke til, at her er ikke tale om en enkeltsag, her er tale om en generaliserende konklusion:

»Udenrigsministeriet finder dog, at der generelt bør udvises stor forsigtighed med at lægge eksilpolitiske organisationers erklæringer til grund ved vurderingen af asylansøgers forhold.«

Man skal altid udvise forsigtighed – det er der ikke noget ondt i – men her er det altså en generel betragtning, og der er ikke tale om, at man i enkelte tilfælde må være forsigtig, når man skal forholde sig til dem, der har skoen på og ved, hvor den trykker, modsat ambassadeembedsmænd, der lever et lykkeligt liv rundt omkring i verden.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Udenrigsministeriets fejlbehandling af Pantelic-sagen startede om ikke før så i slutningen af december 1993. Så synes jeg, det er sent, at der kommer en undskyldning i marts 1995.

Jeg indrømmer, at tidsperspektivet er forskelligt, og jeg forstår, at udenrigsministeren har en meget lang tidshorisont. Jeg har måske en knap så lang tidshorisont, men sagen har altså været længe undervejs, og jeg synes, at den undskyldning, vi fik i marts, var meget sen.

Ved de ærede medlemmer, hvad der var sket, hvis jeg var gået herop og havde sagt: Udenrigsministeriet kan ikke finde ud af, hvem der er den tredjemægtigste mand i et stort land ude i den vide verden? Så var udenrigsministeren gået herop og havde sagt: Det var dog en fantastisk påstand, hr. Søren Søndergaard her kommer med. Jeg vil godt bede hr. Søren Søndergaard om at dokumentere denne påstand. Jeg valgte bare at springe det mellem spil over og starte med at dokumentere, at Udenrigsministeriet ikke kender den tredjemægtigste person i Afghanistan.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne sige til hr. Søndergaard, at det plejer at være meget vanskeligt at redegøre for, hvem der sådan er næstmægtigst, tredjemægtigst, fjerdemægtigst, syvendemægtigst i et hvilket som helst land. Jeg ved ikke, om hr. Søren Søndergaard vil redegøre for det pågældende spørgsmål bare for så vidt angår Danmark? Han ville få sine vanskeligheder; men det er nu ikke det afgørende her.

Når jeg understreger, at jeg ikke ønsker denne diskussion om enkeltsager her fra Folketingets talerstol, er det, fordi jeg er ude af stand til at give fyldestgørende svar på enkeltsager, når jeg ikke har akterne foran mig og vi ikke har haft mulighed for at gennemarbejde det, hvorfor det med sikkerhed ville blive en meget mangelfuld debat; men det dækker selvfølgelig ikke over, at jeg som ansvarlig minister ikke vil redegøre for alle spørgsmål i Retsudvalget. Det følger af de almindelige spilleregler for dette parlament. Men dette er ikke et anliggende, der egner sig til at blive behandlet fra Folketingets talerstol, uden at jeg har adgang til at kunne give præcise svar, og det var dét, jeg ønskede at præcisere.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Udenrigsministeren kan jo forsøge at snakke udenom på mange måder. Det, der var tale om, det var, at i denne sag kendte Udenrigsministeriet ikke vicepræsidenten i Afghanistan. Det svarer vel nogenlunde til, at et eller andet udenrigsministerium efter grundige undersøgelser

og research ikke vidste, hvem der var udenrigsminister i Danmark; men det er der måske i virkeligheden også tvivl om.

Torben Lund (S):

Jeg synes i og for sig, man kan beklage, at Folketinget i dag skal have denne forespørgselsdebat, og den beklagelse kommer jeg ikke med i forhold til forespørgerne, men fordi der har været et sagsforløb i Udenrigsministeriet, som har berettiget til, at man kunne tage en forespørgselsdebat i dag. Sagsbehandlingen i Udenrigsministeriet i Pantelicsagen har været behæftet med adskillige fejl, sådan som udenrigsministeren også meget åbent har erkendt det over for Retsudvalget for 2 måneder siden og senest også her i dag.

Jeg synes, at man kan tage det til efterretning med tilfredshed, at udenrigsministeren over for sin administration har taget skridt til at imødegå gentagelser, og det har udenrigsministeren også her i dag redegjort for.

Fejl i sagsbehandlingen – herunder anvendelsen af upålidelige kilder eller af forkerte eller mangelfulde oplysninger i disse sager – kan jo få skæbnsvangre følger, og derfor har jeg også hæftet mig nøje ved udenrigsministerens udtalelse om, at de begåede fejl i sagsbehandlingen ikke ses at have haft negative konsekvenser for udlændingemyndighedernes behandling af de berørte asylsager.

Udlændingemyndighederne fastsatte straks selv for deres vedkommende særlige retningslinjer for behandlingen af de sager, hvor Pantelic havde medvirket ved ægthedsvurderingen, og i samme forbindelse har jeg hæftet mig ved indenrigsministerens oplysning om, at nævnet har underrettet ansøgere og deres advokater om det passerede i alle de sager, hvor man har skønnet, at det var nødvendigt.

Jeg tror, det er vigtigt, sådan som udenrigsministeren også gjorde det, at holde fast i, at asylsagsbehandlingen er uafhængig af det politiske system, og at udlændingemyndighederne selv tilrettelægger sagsbehandlingen. Det gælder også anvendelsen af kilder og vurderingen af de informationer, der er tilvejebragt i den konkrete asylsag, lige så vel som det gælder i de generelle retsforhold; men det er lige så klart, at udlændingemyndighederne selvsagt må kunne fæste lid til de informationer, som Udenrigsministeriet efter anmodning fremskaffer.

Læren af denne sag er vel, dels at der skal udvises den størst mulige omhu ved udvælgelsen af pålidelige kilder, som skal foretage ægthedsvurderinger af dokumenter i asylsager og afgive udtalelser om retsforhold, herunder retsforfølgelse af militærunddragere og desertører, dels at man løbende nøje må holde øje med, at de udvalgte kilder hele tiden opfylder de krav til uafhængighed og loyalitet over for opgaven, som er helt nødvendig i disse sager. Endelig synes jeg også, at vurderinger af retsforhold og retspraksis så vidt muligt bør bygge på flere af hinanden uafhængige kilder, herunder menneskerettighedsorganisationer og også gerne andre landes repræsentationer.

Med det forløb, der har været i sagen, kan man kun hilse det velkommen, at der i juni sendes en bredt sammensat sagkyndig delegation til Serbien for at skaffe yderligere baggrundsmateriale om menneskerettighedssituationen, herunder specielt længden af fængselsstraffe til desertører og militærnægtere. Det er i den forbindelse vigtigt, at såvel direktoratet som Flygtningenevnet har standset behandlingen af asylsager, der er begrundet i militærunddragelse, indtil resultat af denne delegationsrejse foreligger.

Jeg skal på baggrund af hele sagens forløb i øvrigt opfordre til, at man måske i højere grad benytter sig af delegationsrejser til lande, hvorfra der kommer mange asylsøgere, for at få så valide rapporter som muligt om menneskerettighedssituationen i de pågældende lande til brug for asylsagsbehandlingen.

Til det brug finder jeg også tankerne om at placere særlige udlændingeattachéer ved ambassader i lande, hvorfra der kommer mange asylsøgere, meget positive. Også de kan være med til at sikre et mere solidt grundlag for asylsagsbehandlingen og måske også give en væsentlig hurtigere sagsbehandling. Så klar støtte til, at der arbejdes videre med placering af udlændingeattachéer.

For at understrege, hvilken vægt Folketinget lægger på en korrekt og en omhyggelig asylsagsbehandling, skal jeg på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget beklager, at der som beskrevet i udenrigsministerens notat af 22. marts 1995 til Retsudvalget er sket fejl i sagsbehandlingen.

- Folketinget skal indskærpe vigtigheden af,
 - at der udvises størst mulig omhu for at sikre pålidelige kilder til at foretage ægthedsvurderinger af dokumenter i asylsager, og
 - at der gennemføres omhyggelige konsultationer, bl.a. med FN, de nordiske lande og menneskerettighedsorganisationer for at sikre et så pålideligt og troværdigt grundlag for udlændingemyndighedernes afgørelser som muligt.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 78).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Anne Bastrup (SF):

Jeg skal kvittere for forslaget om motiveret dagsorden, men jeg kan så også forstå, at et af de elementer, der ikke ligger i dagsordenen, er den manglende undersøgelse. Derfor vil jeg godt spørge hr. Torben Lund: Hvor mange gange skal hr. Torben Lund se de overskrifter, som vi f.eks. så i dag i Politiken, om, at Udenrigsministeriet er på vildspor i asylsager?

Ville det ikke være naturligt, at man tog en undersøgelse af, hvordan man egentlig kan få rettet op på de skævheder, der er sket ndervejs, og hvordan vi kan sikre os ved at få en beskrivelse af kompetencefordeling, ressourcefordeling og af arbejdsgange i al almindelighed i Udenrigsministeriet, således at vi kan slippe for alle de hovsaoplysninger?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil også kvittere for tankerne i hr. Torben Lunds indlæg, men dog i hvert fald lige sige, at vi faktisk ingen anelse har om, hvorvidt Pante-licsagerne har haft en negativ betydning for de pågældende asylansøgere familie i Serbien og Kosovo.

Det er der ingen der har nogen anelse om, og det er jo faktisk et af aspekterne i denne sag. En ting er, at vi forhåbentlig kan sikre, at disse

mennesker ikke bliver sendt tilbage, når deres navn nu er kendt i højrenationalistiske kredse; en anden ting er, hvordan vi sikrer, at der ikke på en eller anden måde sker chikanerier – fyringer, trusler osv. – af de pågældendes familier, og det har vi altså overhovedet ikke nogen anelse om.

Et af problemerne i denne sag er jo i høj grad, at de indstillinger, som er kommet fra UNHCR, fra Europarådet og sågar også – jeg får det over min mund – fra Europa-Parlamentet, om at give de pågældende serbere og folk fra Kosovo – militærnægtere og desertører – midlertidigt ophold, indtil der er gennemført en amnestiordning, ikke har fundet anvendelse i Danmark. Det bliver fremlagt igen og igen.

Derfor kunne jeg egentlig godt tænke mig at benytte lejligheden til at spørge hr. Torben Lund om Socialdemokratiets holdning til det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Til det sidste kan jeg sige, at jeg synes, det er vigtigt, sådan som vi nu har konstateret det, at man har besluttet at sende en bredt sammensat delegation til Serbien for at undersøge menneskerettighedssituationen dernede, og at vi har fået bekræftet, at Direktoratet for Udlændinge og Flygtningenævnet derfor har standset behandlingen af disse sager.

Det synes jeg er tilfredsstillende, og så må vi få en rapport fra delegationsrejsen og med udgangspunkt i den se, hvad der videre skal ske.

Derudover vil jeg sige til fru Anne Bastrup, at vi ikke mener, at der er behov for at iværksætte en sådan undersøgelse, man her lægger op til – i øvrigt en ganske omfattende undersøgelse ser det ud til – af arbejdsgange, kompetencefordeling og ressourcefordeling i Udenrigsministeriet.

Der er jo ingen tvivl om, at det er ministeren, der har ansvaret for administrationen i Udenrigsministeriet, og vi synes ikke, at der er brug for at iværksætte nogen undersøgelser af det forhold. Her har vi også lagt vægt på de udtalelser, udenrigsministeren er kommet med i dag, om de indskærpelser og understregninger, der er sket over for administrationen både i Udenrigsministeriet her i landet og også i de udenlandske repræsentationer. Det mener vi har været en rigtig måde at tackle situationen på.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt spørge hr. Torben Lund, om hr. Torben Lund tror, at delegationen var blevet sendt af sted til Restjugoslavien med henblik på at undersøge menneskerettighedssituationen og de fængselsstraffe, desertører bliver idømt, hvis det ikke var, fordi Retsudvalget havde påtaget sig et detektivarbejde for at få afklaret, hvilke oplysninger der egentlig var korrekte?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg tror – og jeg understreger, at jeg »tror«, – at jeg er uenig med hr. Torben Lund i en enkelt af de ting, han sagde til sidst, men det kan jo være, at jeg har misforstået det.

Jeg opfattede, at hr. Torben Lund sagde, at når nu dette udvalg, som i næste måned rejser ned til Serbien og undersøger forskellige sager om menneskerettighederne, og hvilken behandling desertører får, når de vender hjem osv., vender hjem, skal vi have en rapport, og så skal vi se, hvad der videre skal ske.

Nu ved jeg ikke, hvem »vi« er, men hvis »vi« er Folketinget, vil jeg godt sige, at det er Det Konservative Folkeparti bestemt ikke enig i.

Vi synes, at det er forkert, når indenrigsministeren, assisteret af flere folketingsmedlemmer fra SF, Retsudvalgets formand og andre har gjort sig til talsmænd for og har søgt at inddrage Folketingets medlemmer, helt specielt Retsudvalget, i en direkte indsamling og vurdering af oplysninger om, hvordan menneskerettigheder er i forskellige dele af verden.

Der er mange, der synes, at der også skulle folketingsmedlemmer ned at se, hvordan situationen var. Det skal der ikke! Folketingets opgave er at lovgive, og så er det ministrene, der skal administrere lovgivningen og stå til ansvar for deres administration. Vi skal ikke sammenblende de to ting, og vi skal fastholde, at de, der træffer afgørelserne i flygtningesager, selvfølgelig er udlændingemyndighederne uden nogen indblanding fra den lovgivende magt.

Vi laver loven, de administrerer efter loven, og derfor skal vi selvfølgelig ikke tage stilling til eller blande os i det, som en kommission kommer hjem med. Det skal bruges til gavn for udlændingemyndighederne.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg må her erklære mig i hvert fald delvis enig med hr. Helge Adam Møller, for i modsætning til hvad Direktoratet for Udlændinge skriver, er det ikke Retsudvalget, der har besluttet at sende en delegation noget sted hen, og når Direktoratet for Udlændinge skriver det, viser det jo bedre end noget andet, at Direktoratet for Udlændinge desperat har brug for en udvej til at komme ud af det problem, at vi helt frem til den 10. marts 1995 fortsat har givet afslag til desertører fra Kosovo med den begrundelse, at de typisk kun risikerede 60 dages fængsel. Direktoratet for Udlændinges begrundelse for de 60 dages fængsel henviste selvfølgelig direkte til Udenrigsministeriets notater. Direkte til Udenrigsministeriets notater!

Der er ikke tale om, at Retsudvalget på nogen måde er gået ind i det her, men det viser bare, at direktoratets holdning er meget betænkelig.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg synes, hr. Helge Adam Møller var lidt upræcis i sine formuleringer. Det ene øjeblik talte han om et udvalg, der skulle ud at rejse, så talte han om en kommission, der kom hjem; jeg mener, at det er en delegation, der skal af sted og formentlig også kommer hjem.

Lige så vel var hr. Helge Adam Møller uklar i sin præcisering. Jeg har ikke som formand for Retsudvalget på noget tidspunkt givet den idé min støtte. Vi havde jo netop en diskussion i udvalget, hvor det viste sig, at et flertal mente, vi skulle svare på de henvendelser, vi havde fået, at udvalget ikke havde nogen mening i denne sag.

Efter det var vi så et antal ordførere for partier, der dækker et flertal af mandater her i Tinget, der var enige om at bakke den idé op, som fru Anne Baastrup fra SF havde fået om at sende en delegation af sted.

Lad os nu ikke sløre problemstillingen mere end nødvendigt og godt er, for vi er jo enige i, at det ikke er Folketinget og ikke er Retsudvalget, som skal fortælle Flygtningenævnet eller Direktoratet For Udlændinge præcis, hvordan deres formuleringer skal være.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg er ked af, hvis jeg med mit ordvalg har givet anledning til en stribe korte bemærkninger.

Jeg er 100 pct. enig i, at asylsagsbehandlingen er uafhængig af det politiske system, og jeg sagde præcis i min ordførertale, at det er udlændingemyndighederne selv, der tilrettelægger sagsbehandlingen, og dermed er det også dem selv, der vurderer det materiale, der foreligger indsamlet i de enkelte sager. Derom skal der ikke være nogen som helst tvivl, og sådan bør det også være, når denne delegation kommer hjem fra Serbien.

Jeg har ikke haft noget som helst ønske om, at det skulle være en politisk myndighed, der skulle foretage en vurdering, men jeg er helt sikker på, at der vil være stor interesse, også blandt mange politikere, for, hvordan asylmyndighederne og udlændingemyndighederne bruger den rapport, der måtte komme ud af delegationsrejsen; deraf udtrykket »vi«.

Gert Petersen (SF):

Det er de dér betragtninger om Folketinget, der lovgiver, og regeringen og administrationen, der er den udøvende magt, som kalder mig frem.

Det er ikke hensigten i grundloven og heller ikke som almindelig skik har udviklet sig, at der skal være sådan en slags kinesisk mur mellem de to. Når Folketinget lovgiver, har Folketinget også en forpligtelse til at kontrollere, at lovgivningen føres rigtigt ud i livet. Folketinget skal holde øje med administrationen. Vi kan ikke bare lade den køre derudad, som om den levede i en glasklokke. Det kan være, administrationen gør det stik modsatte af, hvad lovgivningen havde besluttet; det er bl.a. derfor, der er en rigsretssag for øjeblikket.

Jeg synes, at det, når det drejer sig om de serbiske desertører, ser ud, som om administrationen har gjort det stik modsatte af, hvad Folketinget har haft af intentioner. Man kunne jo for længst gennem Flygtningehøjkommissariatet have undersøgt, om de albanere, der er tale om, virkelig havde gjort militærtjeneste eller fået militæruddannelse i albanske lejre, sådan som de er blevet dømt for. Det har man altså undersøgt med megen forsinkelse og er kommet til det resultat, at Flygtningehøjkommissæren konstaterer, at det har de ikke. De er blevet dømt på et uretfærdigt grundlag, og det er grunden til disse høje straffe, og sådanne høje straffe kan komme i masser af andre tilfælde.

Derfor begynder man nu at drage andre konklusioner. Men hvis ikke hele den sag var kommet op, hvis ikke Folketinget var begyndt at

blande sig i administrationen, havde man jo ikke spurgt hos UNHCR, og så havde man fastholdt den gamle, urimelige praksis. Derfor synes jeg ikke, der er noget forkert i, at Folketinget tager initiativ til nærmere at undersøge forholdene i det tidligere Jugoslavien, sådan som tilfældet er her.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Der skal ikke herske tvivl om, at jeg synes, det er en god idé, at der tager en uafhængig delegation derned og undersøger forholdene, men vi bliver nødt til at fastholde, at det er blevet nødvendigt, fordi vi i Danmark af en eller anden grund – og det var så dér, mit spørgsmål til hr. Torben Lund kom ind før – overhører ikke én opfordring, ikke to opfordringer, men gentagne opfordringer fra UNHCR, fra Europarådet og fra Europa-Parlamentet til at give de pågældende militærnægtere og desertører midlertidig beskyttelse, indtil der er gennemført en amnestilov i Serbien.

Det er problemet. Udenrigsministeriet har fået mulighed for at vise, hvad det kunne med hensyn til at indsamle oplysninger om strafammer, og vi står nu i den situation, at vi må sende en delegation derned. Derfor kunne det da være interessant at vide, hvad Danmarks største – i hvert fald for tiden – parti mener om det spørgsmål. Hvad mener man om opfordringerne fra UNHCR, fra Europarådet og fra Europa-Parlamentet?

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg fastholder, hvad jeg sagde under mit første indlæg og også i den seneste korte bemærkning, at vi synes, det er en god idé, at denne delegationsrejse foretages, og at der kommer en rapport ud af det, som udlændingemyndighederne kan vurdere nærmere, og den vil så indgå i asylsagsbehandlingen fremover.

Jeg tror ikke, vi kan komme det ret meget nærmere.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det glædede mig da, at hr. Torben Lund i sin første korte svarbemærkning sagde, at han heller ikke fandt det rigtigt og ønskeligt, at der i den delegation, der sendes af sted, indgår politikere.

Hr. Bjørn Elmquist sagde så, at det ikke var Retsudvalget, der havde bestemt, at der skulle en delegation af sted, og det er jo korrekt. Der blev i Retsudvalget behandlet en henvendelse fra ministeren, og der blev ikke taget stilling hverken for eller imod. Men jeg har da konstateret, at hr. Bjørn Elmquist i forbindelse med den og tidligere drøftelser i tv og i de trykte medier har givet udtryk for som sin holdning, at han syntes, det var en god idé, at der i en sådan delegation også deltog politikere, og det synes jeg altså er en meget dårlig idé. Nu er det jo svært at afgøre, når hr. Bjørn Elmquist bliver citeret, om det kun er som hr. Bjørn Elmquist eller det er som radikal ordfører, for hr. Bjørn Elmquist bliver jo altid citeret som formanden for Retsudvalget, der mener, finder eller synes. Det var jo muligt for hr. Bjørn Elmquist at sige til den pågældende journalist: Her udtaler jeg mig kun som mig selv. Men dér er hr. Bjørn Elmquist citeret som formand for Retsudvalget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Vi har det i Venstre i hvert fald på dette punkt, som udenrigsministeren har det. Sådan som forespørgselsdebatten er formuleret, finder vi ikke anledning til i dag at gå ind i en større generel og mere diffus debat om menneskerettighederne; så må det præciseres bedre.

Vi har det også som udenrigsministeren med hensyn til, at vi ikke vil gå ind i konkrete sager. Faktisk mener vi, det er helt afgørende i hvert fald for Venstres udlændingepolitik, at Flygtningenævnet kan arbejde fuldstændig uden politisk indblanding, at vi ikke blander os i konkrete sager, og at Flygtningenævnet fortsat er et uafhængigt nævn, der agerer selvstændigt.

For nu fra starten at tage det, vi ikke vil være med til, vil vi altså heller ikke agere som udøvende magt hverken her i Folketingssalen eller som medlem af Retsudvalget. Nu må man jo ikke citere, hvad der foregår i Retsudvalget, men det, jeg bare kan sige for mit eget vedkommende; er, at aldrig har jeg i de 8 år, jeg har været medlem af Folketinget, så tit været nødt til i Retsudvalget selv at sige: Det her henhører ikke under udvalget som udvalg. Vi er selvstændige partier, der agerer som sådanne, og ingen kan udtale sig på udvalgets vegne. Det har desværre alt for ofte været nødvendigt at understrege det.

Som sagt er det helt afgørende for Venstres udlændingepolitik, at Flygtningenævnet kan agere helt selvstændigt, og derfor skal vi også

være meget varsomme med, hvad vi siger i dag, så vi ikke blander os i Flygtningenævnets integritet og svækker det.

Men det er klart, at når vi bygger så meget på, at det er Flygtningenævnet, der træffer de konkrete afgørelser uden indblanding, er det naturligvis også helt afgørende, at man kan regne med, at de oplysninger, som Flygtningenævnet får, er sande, at man kan have tillid til dem, og hvis der er forudsætninger, der brister, at man så får de oplysninger i tide, inden man træffer de forkerte afgørelser på grundlag af tidligere oplysninger, der viser sig ikke at være rigtige.

Det, vi her i Folketinget diskuterer, er en ministers eventuelle fejl og forsømmelser, og der skal da ikke herske nogen tvivl om, at vi efter nogle af samrådene har været meget bekymrede over de ting, der er kommet frem, den usikkerhed, der har været, og de oplysninger, vi ikke har kunnet få. Vi har ikke lagt skjul på, at det har bekymret os, og vi ønsker alle oplysninger frem. Det tror jeg i øvrigt vi alle er enige i.

Efter vores opfattelse har udenrigsministeren gjort det eneste rigtige, nemlig at erkende sine fejl og om ikke just at optræde i bodsskjorte her i Folketinget i dag så i hvert fald at beklage de fejl, der er sket, og, så vidt jeg også forstår, udstede nye retningslinjer, sådan at der kan blive rettet op på det. Det er vi tilfredse med, og derfor er vi også med på den dagsorden, som blev foreslået af hr. Torben Lund om, at der virkelig skal vises omhu, når man udvælger kilderne, at man fortsat skal følge dem, og at man har konsultationer med både FN, menneskerettighedsorganisationer og andre.

Til sidst vil jeg med et venligt smil til udenrigsministeren sige, at nu skal udenrigsministeren jo være glad for, at det er Venstre og De Konservative, der er i opposition. Jeg kunne godt prøve at lave det tankeeksperiment, at udenrigsministeren havde heddet Uffe Ellemann-Jensen, at sagen havde ligget på samme måde, hvad selvfølgelig er helt utænkeligt, og at De Radikale havde været i opposition. Det er bare et tankeeksperiment.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg kan forstå på fru Birthe Rønn Hornbech, at det er meget væsentligt for fru Birthe Rønn Hornbech og for Venstre, at man kan stole på de oplysninger, som asylmyndighederne lægger til grund.

Derfor kan jeg altså ikke helt forstå sammenhængen eller rettere sagt det spring, som fru Birthe Rønn Hornbechs tankegang tager i og med, at Venstre afviser, at der skal ske en undersøgelse af forløbet, der peger lidt mere fremad, således at vi undgår de noget mystiske sager, der opstår hen ad vejen.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg tror, vi er mange, der deler fru Birthe Rønn Hornbechs glæde over, at Venstre og De Konservative er i opposition.

Men derudover vil jeg stille et spørgsmål vedrørende det samme, som vi tidligere diskuterede med hr. Torben Lund, for jeg synes, det er interessant at vide, på hvilket retsgrundlag vi diskuterer flygtningespørgsmål og især desertørspørgsmål, og derfor kunne jeg godt tænke mig at vide, hvilken holdning Venstre har til spørgsmålet om anvendelse af flygtningehåndbogens § 171, altså den paragraf, der bl.a. drejer sig om, at desertører og militærnægtere fra internationalt fordømte krige selvfølgelig skal have beskyttelse og ikke skal sendes tilbage til en hær, som er internationalt fordømt.

Det er jo en væsentlig del af debatten, og det synes jeg da vi må have en politisk holdning til. Der kan vi da ikke bare sige, at overholdelse af den type internationale aftaler er noget, vi overlader til flygtningemyndighederne. Overholdelse af den slags internationale aftaler er vel noget, som vi også skal tage stilling til her.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Det er også om Flygtningenævnet:

Det er helt rigtigt, som det lige er blevet sagt, at Flygtningenævnet må arbejde uden politisk indblanding. Til gengæld må Flygtningenævnet altså arbejde på basis af korrekte informationer; det kan vi vel også være enige om. Og hvordan sikrer vi, at nævnet arbejder på basis af korrekte informationer? Det er jo ikke tilstrækkeligt bare at komme med en opfordring til nævnet – det var den, jeg læste op tidligere fra et brev til nævnet – om, at der generelt må udvises stor forsigtighed med at lægge eksilpolitiske organisationers erklæringer til grund ved vurderinger af asylansøgere forhold.

Med andre ord: Hvis de serbiske desertørers organisation her i landet fremkommer med nogle erklæringer, skal man forholde sig meget forsigtigt til dem, idet det, de siger, nok er løgn!

Derimod har vi jo en ambassade i Beograd, og den kommer naturligvis med de korrekte oplysninger – det ved vi jo at den skal – og så er det dem, Flygtningenævnet skal gå ud fra.

Men det har altså efter alt at dømme forholdt sig omvendt i den konkrete sag! Og jeg står her med et papir, som Udenrigsministeriet har fremsendt til Flygtningenævnet, og som altså munder ud i den anførte konklusion, men som i øvrigt handler om den iranske eksilorganisation Mojahedin-e-Khalq, National Resistance Council, og som indeholder en række faktuelle fejl – simpelt hen faktuelle fejl! At Udenrigsministeriet ikke kan lide den organisation, er en sag for sig, men henvendelsen indeholder altså også en række faktuelle fejl.

Nu er der altså kommet partsindsigt i dette brev fra Udenrigsministeriet til Flygtningenævnet, men hvad med alt det, vi ikke får at se? Kan vi være sikre på, at det er korrekt, eller indeholder det lige så mange fejl? Det er meget godt at sige, at nævnet skal arbejde uden indblanding, det er i orden, men det skulle altså også gerne have rigtige informationer, og hvordan sikrer vi, at det får de rigtige informationer? Jeg mener selv, at her kunne en nærmere undersøgelse af ministeriets praksis være gavnlig.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Fru Anne Bastrup spurgte, hvorfor vi afviste en undersøgelse. Jamen vi har ikke afvist nogen undersøgelse. Gennem et temmelig skrappt dagsordensforslag i dag pålægger vi ministeren at gøre tingene bedre. Så er det ministerens ansvar at leve op til det, ellers skal Folketinget nok komme efter ham. Men vi vil ikke gå ind på ministerens eget område; vi vil have lov til at drage ministeren til ansvar bagefter uden forinden at blive fedtet ind ved at sammenblende ansvaret.

Der er naturligvis altid det problem, som hr. Gert Petersen rejser: Hvordan får Flygtningenævnet de rigtige oplysninger? Der er jo intet, der er enten sort eller hvidt, der er intet, der er entydigt, og jeg er fuldstændig enig med hr. Torben Lund i, at så anvender man den dialektiske metode, som også er nævnt i dagsordensforslaget: Man hører forskellige kilder, inden man træffer sin beslutning. Og at vi skal bygge på internationale grundsætninger og aftaler, tror jeg faktisk også Flygtningenævnet er helt bekendt med, kan jeg sige til hr. Søren Søndergaard.

Helge Adam Møller (KF):

Det var en interessant afslutning, fru Birthe Rønn Hornbech havde på sin ordførertale; den var vist improviseret.

Men det drejer sig om spørgsmålet om, hvordan denne sag var blevet behandlet, hvis det havde været i den forrige regerings tid, og hvis der havde været en borgerlig udenrigsminister under Pantelicsagen. Og af de smil, der bredte sig hos de forskellige ordførere for de nuværende regeringspartier og tilsyneladende også hos udenrigsministeren, kunne jeg se, at det ikke var helt sikkert, at sagen havde fået samme behandling, hvis det havde været et andet parti, der havde haft udenrigsministerposten.

Det får mig kun til stille og roligt at sige, at det ville være en god skik eller tradition at indføre i Folketinget på et eller andet tidspunkt, at man behandler politikere fra andre partier på samme måde, som man selv ønsker at blive behandlet. Det ville Folketingets arbejde vinde utrolig meget ved.

Men lad mig så gå i gang med det, jeg har forberedt, og starte med at slå tre ting fast:

For det første finder den konservative folketingsgruppe og jeg selv, at det er utrolig vigtigt, at de danske udlændingemyndigheder, dvs. Direktoratet for Udlændinge og Flygtningenævnet, har så gode, omfattende og pålidelige oplysninger som muligt om situationen i de lande, hvorfra asylansøgerne kommer, selvfølgelig for at kunne træffe de korrekte afgørelser.

For det andet er det vigtigt, at der udvises størst mulig omhu for at sikre pålidelige kilder til at foretage vurderinger af, om eventuelle dokumenter er ægte eller falske.

For det tredje er det vigtigt, at de enkelte oplysninger og vurderinger i så stort omfang som muligt er baserede på flere forskellige kilder, herunder på konsultationer med f.eks. FN, menneskerettighedsorganisationer, de nordiske lande og vore EU-partnere.

Det er bl.a. disse tre principper, der bliver slået fast i det dagsordensforslag, som fem partier har fremsat, og derfor har Det Konservative Folkeparti tilsluttet sig dette dagsordensforslag.

Når det er sagt, må det konstateres, at Udenrigsministeriet har begået fejl i Pantelicsagen – ikke i starten, efter min mening, men senere. Indledningsvis handlede man jo hurtigt og korrekt, da man tredje juledag 1993 modtog oplysningerne fra ambassaden i Beograd om, at advokat Igor Pantelic kunne udgøre en sikkerhedsrisiko. Samme dag, tredje juledag, meddelte

Udenrigsministeriet tilbage til ambassaden, at samarbejdet øjeblikkeligt skulle afbrydes, og at de papirer, som advokaten havde til vurdering vedrørende deres ægthed, øjeblikkeligt skulle tilbagekaldes.

Men så kommer det: Den væsentlige og alvorlige fejl, som ministeriet herefter begik, var jo, at man først knap 2 måneder senere, helt nøjagtigt den 16. februar 1994, underrettede Indenrigsministeriets udlændingeafdeling om sagen og først 8 dage senere Flygtningenævnet. Begge disse myndigheder plus Direktoratet for Udlændinge skulle selvfølgelig have været underrettet lige så hurtigt og lige så nøjagtigt og lige så konsekvent, som man reagerede over for ambassaden i Beograd allerede den 27. december.

Det var en fejl – en stor fejl! Men det må retfærdigvis konstateres, at det har udenrigsministeren jo selv erkendt, dels i et svar til Retsudvalget, dels i et samråd i Retsudvalget og dels i dag her i Folketinget. Og udenrigsministeren har også erkendt, at der har været andre, mindre fejl i behandlingen af denne sag. Det drejer sig bl.a. om nogle formuleringer i diverse breve.

Men det må også konstateres – og det er selvfølgelig vigtigt og tilfredsstillende – at de pågældende fejl ikke ses at have haft negative konsekvenser for de danske udlændingemyndigheders behandling af de berørte asylsager.

Og lad mig så slutte med et gammelt – ja et årtusindgammelt – ordsprog, der tillægges såvel den gamle kirkefader Hieronymus som Cicero: »Det er menneskeligt at fejle, men at fremture i fejlen er skændigt.« Det er et godt ordsprog, for mennesker, der fremturer i deres fejl uden at lære af dem, er skændige mennesker; men det gælder ikke udenrigsministeren: Ministeren har fejlet, men han har ikke fremturet i sin fejltagelse, men tværtimod brugt den som udgangspunkt for at forbedre indsamlingen af oplysninger til brug for udlændingemyndighederne, og det er vi tilfredse med.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kan stort set tilslutte mig hr. Helge Adam Møllers opregning af fejl. Jeg synes bare, der var en enkelt, som manglede, og som jo er interessant for Folketinget, og det var den fejl, der bestod i, at da udenrigsministeren så blev spurgt af Folketinget – eller i hvert fald af et medlem af Folketinget – om, hvad det egentlig var, der var foregået på ambassaden i Beograd i

december 1994, så kom der ikke noget svar, så kom der et ikke-svar. Og der skulle faktisk en fjernsynsudsendelse og en masse offentlig palaver til, før vi fik en undskyldning, og det vil sige, at der altså var en periode, hvor man forsøgte at dække over fejlen, og det synes jeg også er en fejl.

Anne Baastrup (SF):

Da jeg stillede op som folketingskandidat, var jeg klar over, at en af mine opgaver var at kontrollere regeringen og administrationen. Men jeg var ikke klar over, at jeg også skulle være detektiv, at jeg omhyggeligt skulle sidde og sammenligne notater med underhåndsskrivelser, og hvad ved jeg.

Vores afdækning af de forskellige metoder, som Udenrigsministeriet har anvendt eller ikke anvendt i Pantelicsagen, viser, at Udenrigsministeriet har et grundlæggende problem:

Arbejdet på ambassaderne er naturligt nok præget af den danske regerings overordnede politik om samarbejde med regeringen og myndighederne i det land, som ambassaden er beliggende i. Men arbejdet er også præget af, hvilket perspektiv der lægges til grund.

Når man betragter Udenrigsministeriets arbejde med at rapportere om menneskerettighedssituationen i forskellige lande, er det iøjnefaldende, at Udenrigsministeriet tilsyneladende ikke magter at tage det perspektiv alvorligt, selv om man beredvilligt kommer med rapporter om menneskerettighedssituationen.

Det er selvfølgelig ikke så mærkeligt, når man tænker på den funktion, som embedsmændene sædvanligvis har i departementet og på ambassaderne: Det handler om at skaffe dansk erhvervsliv gode kontrakter, og det handler om at sikre et godt diplomatisk samarbejde med det pågældende land. Hvad enten vi vil det eller ej, er det i dag kriterierne for karrieremulighederne, at denne del af arbejdsopgaverne varetages.

At regeringen ved forskellige lejligheder som f.eks. ved diverse topmøder taler med varme og entusiasme om menneskerettighederne, tager man tilsyneladende ikke så tungt, selv om det formentlig er ministeriet selv, der har skrevet talerne.

At det ikke blot er noget, som vi selv har fundet ud af i SF, fremgår af en aktuel betænkning om anvendelse af udlændingeattachéer. I opremsningen af repræsentationernes arbejdsopgaver i udlændingesager skal man tilsyneladende ikke undersøge menneskerettigheds-

situationen. Der er ganske vist en blandt andet-opremsning, men alligevel! Opremsningen sættes nemlig i relief, når man beskriver udlændingeattachéernes arbejdsopgaver, hvor spørgsmålet om menneskerettighedssituationen rent faktisk er en velbeskrevet arbejdsopgave. Og forskellen understreges, når der peges på, at en sådan attaché jo nemt kan gå hen og blive part i sagen. Det understreges derfor, at den videregivelse af oplysninger, der sker til departementet, naturligvis er underkastet repræsentationschefens ansvar – underforstået: Så kan det ikke gå helt galt med de oplysninger, der sendes hjem til departementet.

Det fører mig over til et andet problem, som vel i bund og grund ikke blot er karakteristisk for embedsmænd i Udenrigsministeriet. Der ligger nemlig en grundlæggende trang hos alle embedsmænd – jeg taler ud af egen erfaring – til at glatte ud og lave lidt om på sproget, så det ikke fremstår så slemt, medmindre det er en klar, karrierefremmende ordre, at det ikke accepteres.

Det mest slående eksempel, vi har set i Pantelicsagen, er »Kære Claes«-brevet fra en kontorchef i Udenrigsministeriet til afdelingschefen i Indenrigsministeriet, hvoraf det fremgår, at Arkan »er kendt for sine aktioner mod politiske modstandere samt for muligvis at have udøvet krigsforbrydelser mod kroater og bosniske muslimer«.

Denne passus udgik i brevet til Flygtningeneævnet. Begrundelsen svæver for mig at se i det uvisse, men det er min opfattelse, at det var for meget at skrive det i et brev til en anden myndighed, hvor begrebet »kære« ikke kunne indgå – altså i et brev, som ikke var underhånds, som man kalder det.

For os at se er der ikke nogen anden udvej, hvis Udenrigsministeriet stadig skal have indflydelse på udlændingelovgivningen – herunder på de oplysninger, der indgår som grundlag for asylmyndighedernes afgørelser – at skeen tages i den anden hånd: Beskrivelser – vel at mærke rigtige beskrivelser – af menneskerettighedssituationen i forskellige lande skal være en karrierefremmende arbejdsopgave.

Men det forudsætter så også, at vi forlanger, at samtlige de udstationerede, der har disse arbejdsopgaver, får kurser i menneskerettigheder. De får så mange andre kurser, og hvis regeringen vil tage sine mange fine taler om menneskerettigheder alvorligt, er det nødvendigt, at repræsentationerne som en arbejdsop-

gave ud over de almindelige landeoversigter skal lære at lave menneskerettighedsoversigter – vel at mærke oversigter, der ikke fordrejer kendsgerningerne.

Jeg vil nøjes med at gentage et af hr. Søren Søndergaards eksempler fra gennemgangen af det amerikanske udenrigsministeriums rapport om menneskerettighedssituationen i Niger sammenholdt med det danske udenrigsministeriums rapport til indenrigsministeren i en situation, hvor hun skulle træffe beslutning om visumregler – det er ugeavisen Den røde Tråd, der har udarbejdet den.

Det lyder således: »Regeringstropper krænger fortsat menneskerettighederne.« Og det fortsætter således: »Politiet krænkede love om husundersøgelser, om behandling af fanger og om, hvor længe man kan tilbageholde arresterede.« Sammenholdt med det danske udenrigsministeriums: »Der er ikke af uafhængige observatører siden valget i 1993 registreret alvorlige krænkelse af menneskerettighederne.«

Jeg har svært ved at se, at der ikke her er tale om en fordrejning af kendsgerningerne, og at denne fordrejning ikke skjuler enten et ubehageligt menneskesyn eller en åbenbar mangel på fornemmelse af, hvad en embedsmand har som opgave. Og disse oplysninger har Indenrigsministeriet vel at mærke lagt til grund for sine beslutninger om visumudstedelse. Det er simpelt hen en uheldig sagsbehandling, og når man tager i betragtning, at det er menneskeskæbner, der står på spil, er det helt uacceptabelt.

Hvis Udenrigsministeriet ikke er gearet til at beskrive menneskerettighedssituationen, skal ministeriet lade være med at meddele dette til asylmyndighederne.

Hvis jeg var indenrigsminister, ville jeg blive ret sur, og jeg ville blive rasende over alle de bomber, man til stadighed risikerer springer om ørene på én. Jeg forstår derfor stadig væk ikke, at regeringspartierne ikke vil støtte forslaget om en undersøgelse.

Pia Kjærsgaard (FP):

Først vil jeg gerne præcisere, at Fremskridtspartiet naturligvis mener, at enhver oplysning, Folketinget udbeder sig, bør være korrekt, og at der ikke bør kunne sættes spørgsmålstejn ved den, uanset hvilken sag, hvilket ministerium eller hvilken minister det drejer sig om. Det er vores vinkel ved denne forespørgsel. Spørgsmålet er så, om det også er SF's og Enhedslistens reelle begrundelse for forespørgslen eller det er

et forsøg på at finde nye argumenter for, at alle serbiske desertører skal have asyl og blive i landet.

Det er naturligvis ikke godt, når ministeren erkender, at han ikke sætter sig tilstrækkelig godt ind i de svar, som han giver Folketinget. Spørgsmålet er så, om det er generelt eller ej. Hvis det ikke er det, hvorfor så i denne sag? Hvorfor får vi oplysninger, som ikke stemmer overens med f.eks. UNHCR's?

Man bruger ikke længere Pantelics vurdering af konsekvenserne ved desertørernes tilbagevenden. Nu bliver sagerne så vurderet igen, og så må vi se, hvad der sker med disse sager.

Jeg er 100 pct. enig med de ordførere – og det er jo stort set alle – der siger, at det ikke er op til Folketingets politikere at vurdere enkeltsager. Naturligvis er det ikke det! Forhåbentlig vil dette ikke føre til tiltag, der medfører nye særlove, hvilket vil sige en palæstinenserlov, en bosnierlov og en desertørlov.

Ministeren tog skarpt afstand fra behandling af enkeltsager fra Folketingets talerstol – en erkendelse, ministeren er kommet til nu, hvilket er ganske udmærket.

Dér, hvor vi så lander, er, at der nok trænges til en gevaldig oprydning i det danske udenrigsministerium. Jeg er ikke altid enig med den radikale ordfører – tværtimod! Men jeg vil i hvert fald erkende, at jeg var meget enig med hr. Bjørn Elmquist, da han sagde – og jeg tror virkeligt, det var som formand for Folketingets Retsudvalg, han udtalte sig; det har der været en del diskussion om – at den radikale udenrigsminister skulle plante en solid radikal næve i bordet og sige, at nu skulle der ryddes op i det danske udenrigsministerium. Det erkender jeg at der nok trænger gevaldigt til.

Det dagsordensforslag, som er fremsat af hr. Torben Lund, kan vi støtte. Vi er ikke medforlagsstillere; det ville vi såmænd gerne have været, men det er vi ikke i dette tilfælde. Men jeg kan sige, at vi støtter dagsordensforslaget ved afstemningen i morgen.

Bjørn Elmquist (RV):

Da udenrigsministeren var på talerstolen ved debattens start, var der en passage i hans indlæg, som jeg skrev ned så hurtigt, som jeg kunne nå det; så jeg tror, jeg har ramt det nogenlunde ordret. Det er en passage, som jeg godt vil gentage, for jeg synes, den er meget central for denne debat. Der er også et par af de tidligere ordførere – specielt ordførerne for V og K – som har hæftet sig ved det. Udenrigsministeren sagde:

»I denne sammenhæng vil jeg da godt benytte lejligheden til endnu en gang at slå fast, at hverken Udenrigsministeriet eller jeg som udenrigsminister har særlige interesser at varetage eller har nogen skjult dagsorden på området. Om flere eller færre mennesker skal have asyl eller familiesammenføring i Danmark, reguleres af formuleringerne i udlændingelovens §§ 7-9. Afgørelser herom træffes ikke i Udenrigsministeriet, men af udlændingemyndighederne i overensstemmelse med den gældende udlændingelovgivning.«

Det sætter jo niveauet for debatten, og det synes jeg er en god og klar erklæring, som jo også forpligter; det skal der ikke være nogen tvivl om. Jeg forstår da også udenrigsministerens holdning til det sådan, at det både er bagudrettet og fremadrettet.

Ordføreren for Venstre spurgte helt specifikt, om det også ville være sådan, hvis de nuværende regeringspartier var i opposition og de nuværende borgerlige oppositionspartier i regering. Dertil vil jeg da sige, at det helt afhænger af, hvad det er for en udenrigsminister, der siger det. Grunden til, at vi tror på det, er, at vi har tillid til, at når udenrigsministeren siger sådan, er der ingen skjult dagsorden. At det ikke altid har været tilfældet tidligere, kan jo ikke overraske, når man tænker tilbage på fodnotepolitikken i 1980'erne, og hvad der efter den ene og den anden folketingsdagsordensvedtagelse blev givet af signaler om, hvordan de skulle administreres. Det er meget centralt for den debat, vi har her, at udenrigsministeren således fastslår, at sådan er forholdene.

Fru Pia Kjærsgaard var så flink at citere mig og være helt enig med mig. Det er måske ikke altid lige behageligt, vil jeg godt lægge til, men det med den solide radikale næve i det udenrigsministerielle bord står jeg helt ved. Men jeg vil samtidig skynde mig med at erklære stor forståelse for de problemer og vanskeligheder, som man som ansat i Udenrigsministeriet er oppe imod i disse sager – jeg har selv for år tilbage arbejdet i det ministerium i 7 år – og der er jo ingen af os, der kan være i tvivl om, at de traditionelle diplomatiske arbejdsopgaver, som man har som karrierediplomat i det ministerium, i kolossal grad har skiftet karakter gennem årene.

De klassiske diplomatopgaver findes stadig væk, men der er kommet mange nye til, som slet ikke kan lignedes med det, man plejede at gøre. Det skal ikke forstås som en kvalitativ vurde-

ring af det ene eller det andet, men blot som en tør konstatering af den kendsgerning, at når man er akkrediteret i et land, henter man naturligvis sine oplysninger hos kollegerne, først og fremmest i udenrigsministeriet, men også i ressourceministeriet, og så er det sin sag at gå uden for de cirkler.

I et veletableret, åbent demokrati kan man naturligvis som akkrediteret diplomat også pleje omgang med de politiske partier og dér indhente mange oplysninger både i fortrolighed og i almindelig offentlighed både hos regeringspartier og hos oppositionspartier. Men er man akkrediteret i et land, hvor der er undertrykkelse, men hvor man har politisk opbakning herhjemme fra til, at man skal være til stede, så er det meget, meget besværligt for ikke at sige umuligt at søge oplysninger indhentet fra oppositionen, måske endda fra den illegale eller sågar fængslede opposition. Jeg vil godt udtrykke meget stor forståelse for, at sådan er forholdene. Og vi skal ikke nære illusioner om, at de kan blive ændret i fremtiden.

Jeg vil også godt bryde en lanse for, at vi forstår, at der er stor forskel på sagsbehandlingen fra ministerium til ministerium. Og dér, hvor den egentlige substansbehandling af vore asylansøgningssager skal foregå, er jo i Indenrigsministeriet, i Direktoratet for Udlændinge og i Flygtningenævnet, som jo er en instans af særlig beskaffenhed, som måske er tæt på at være en domstolslignende instans.

Yderligere skal der foretages en sammenligning med, hvad NGO'erne siger. Jeg har selv, jeg tror de første 30 eller 35 gange været på delegationsrejser som NGO-repræsentant, også i regimer, hvor der er sket undertrykkelse, og jeg ved, hvor svært det er for en NGO-repræsentant efterfølgende at skulle udfærdige en rapport, som man mener er dækkende i enhver henseende. Ofte vil man jo som NGO-repræsentant føle en særlig anledning til at fastholde de kategoriske krav og de meget engagerede synspunkter, som gør, at man er medlem lige præcis af den NGO.

Hermed siger jeg ikke, at NGO'erne kommer med skæve vurderinger, men jeg siger, at NGO'er er engagerede organisationer, som må fastholde deres engagement og deres kategoriske krav og kriterier, og at det en gang imellem godt kan være svært at få disse ting til at gå op i en større enhed.

Jeg synes, det dagsordensforslag, som hr. Torben Lund har fremsat på en række partiers

vegne, deriblandt mit eget, er godt. Sammenligner vi det med mange andre dagsordensforslag, som har udsigt til at blive vedtaget her i Folketinget, eller som er blevet vedtaget, er der ærligt talt nogle kraftige tænder i det, og der bankes nogle ordentlige søm i væggen, som ikke kan røkkes fri. Og kombinerer vi det med den passage fra udenrigsministerens indlæg, som jeg før citerede, synes jeg nok, SF og Enhedslisten må kunne se, at de har opnået noget ved at rejse denne debat, og det er meget vigtigt.

I den sammenhæng synes jeg også, jeg vil nævne et par ting, som ikke er med i dagsordenen – og med velberåd hu. Den ene er, at planerne om udsendelse af udlændingeattachéer, som kommer fra andre dele af den danske centraladministration end dér, hvor de diplomater, der udsendes, normalt kommer fra, er tæt på at blive realiseret. Det tror jeg kan være medvirkende til en hel del af opretningen efter de vanskeligheder, som man har været oppe imod i det hidtidige forløb.

Jeg synes også, det med delegationen er en fremragende idé, og det skynder jeg mig at understrege at jeg ikke siger som formand for Retsudvalget. Det beder jeg mindeligt journalisterne om at huske på, og de kære journalister må ikke engang skrive i parentes: Han er i øvrigt formand for Retsudvalget. Jeg har i høj grad noteret mig, hvad både Venstre og De Konservative har sagt, men vil dog erindre om, at det ikke er altid, man kan undgå det, selv om man måske håber, at det kan blive understreget, at man er ordfører.

Jeg skal bare i flæng nævne et par eksempler fra de sidste 2-3 dage: Hr. Flemming Hansen, som i øvrigt er konservativ, er blevet citeret for som formand for Skatteudvalget at være kommet med nogle meget firkantede udtalelser om de grønne afgifter, og fru Ester Larsen fra partiet Venstre – som er formand for Sundhedsudvalget – vakte jo stor opsigt ved at komme ud med nogle forslag om, hvordan man kan løse sygeplejerskekonflikten. Og jeg har da ikke mistænkt de to for på noget tidspunkt at svinge voldsomt med kasketten, fordi de er udvalgsformænd det ene og det andet sted. Men det blev markeret i pressen, og sådan er det, vil jeg sige til hr. Helge Adam Møller og fru Birthe Rønn Hornbech.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Bjørn Elmquist, når han siger, at det er meget vanskeligt og

undertiden næsten umuligt for Udenrigsministeriets repræsentation at komme med oplysninger. Men så synes jeg, Udenrigsministeriet i stedet skal fremsende de officielle dokumenter, som f.eks. UNHCR's forbindelsesofficer i det pågældende land har, uden at fortolke og ideologisere.

Vi har jo konkret det problem i Armenien, som er beskrevet ganske grundigt i Politiken i dag. Der har Udenrigsministeriet jo selv tilkendegivet at det ikke har nogen repræsentation, og så burde det afstå fra at komme med en beskrivelse af menneskerettighedssituationen, som går på tværs af UNHCR's.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Hr. Bjørn Elmquist ironiserer lidt over, hvori forskellen består, når hr. Flemming Hansen, som er formand for Skatteudvalget, udtaler sig som formand for Skatteudvalget, kontra når hr. Bjørn Elmquist, som er formand for Retsudvalget, udtaler sig som formand for Retsudvalget.

Forskellen er vel, at det, hr. Flemming Hansen siger, er fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det var ikke den sidste korte bemærkning, som bragte mig på talerstolen, skal jeg skynde mig at sige. Den passerer i ubemærkethed. Den kommer til at stå i fortrykket med navns nævnelse og kildeangivelse.

Nej, jeg ville sige til fru Anne Baastrup, at det kan jeg være helt enig i. Og jeg vil da også godt sige, at jeg har været med til som formand for Amnesty International for et år eller to siden at protestere over, at der blev citeret – sådan som både fru Anne Baastrup og hr. Søren Søndergaard har været inde på det – på en måde, som man i organisationen måtte opfatte som ude af sammenhæng.

Som jeg har forstået af udenrigsministerens indlæg her og af udenrigsministerens udtalelser i forbindelse med de samråd, han har været i i Retsudvalget, er det nogle af de ting, som man måske kan rubricere under fejl. Når vi nu henstiller så tydeligt, som det er sket under denne debat, og udenrigsministeren har sagt, som han har i sin tale, så må vi i hvert fald også gå ud fra, at det ikke vil ske mere.

Arne Melchior (CD):

Når der begås fejl og den/de vel og mærke bliver opdaget, er der jo et par ting, der er ret væsentlige, og det er for det første, at fejlen bliver erkendt. Og det er jo tilfældet i det problemkompleks, vi behandler her. Ministeren redegjorde for sin erkendelse af fejlen i marts i år, men det er sikkert også sket tidligere end i marts. Så det er altså kommet på plads.

Dernæst er det selvfølgelig meget vigtigt, at fejlen bliver rettet, og at man sikrer sig så godt, som det nu er gørligt, mod, at den eller en tilsvarende ikke gentages.

Jeg vil tillade mig at være af den mening, at fejlen i det foreliggende tilfælde er rettet.

En garanti mod nye fejl af lignende art er der ingen mennesker der kan give, for det kommer an på, hvor, hvornår og under hvilke omstændigheder det foregår, og hvilken indsigt det er muligt at få. En garanti kan man ikke give, men jeg synes, at der fra udenrigsministerens side er taget de skridt, som *kan* tages – som har været nødvendige at tage, bevares – og som er mulige at tage, og det har udenrigsministeren jo redegjort for i sin besvarelse af forespørgslen.

Det er så også grunden til, at CD, som jo for øvrigt er medforlagsstillere af et andet dagsordensforslag, aldrig ville kunne stemme for det af forespørgerne stillede dagsordensforslag, for det går jo netop ud på få rettet de ting, der kan rettes. Og når det nu altså alt sammen er foregået og yderligere fortsat foregår gennem de nævnte attachéer osv., mener jeg ikke, at der er god mening i at vedtage en dagsorden om, at noget skal ske, som alt er sket.

Jeg har egentlig ikke meget andet at tilføje. Men lidt inspireret af hr. Helge Adam Møllers citat af et meget kendt ordsprog om at fejle og at fremture i at fejle, vil jeg da også divertere forsamlingen med noget af vor ordsprogsskat om at fejle.

Heiberg, som jeg for nylig havde lejlighed til at citere herfra, står i »Bevingede Ord« citeret for: »Stor i fortrin, stor i fejl«. Og det angives, at han har det fra Peder Syvs »Store herrer, store fejl«.

Så hvis vi har en stor herre som udenrigsminister – og det har vi da i mere end én forstand – kan der altså også forekomme store fejl. Men igen: at erkende dem, at rette dem og at sikre sig imod dem må være opgaven, og den mener vi i CD er blevet løst.

Men hvad kan vi så lære af denne fejl, ud over at der er foretaget det, som skal og bør foreta-

ges? For det, der er sket, har ikke kunnet undgå at smerte mange af os. Jeg synes, at det går igen på tværs af ordførerkredsen og partifarverne, at man ikke har haft det alt for godt med denne her sag, og det er jo kun naturligt.

Og så er der altså af fejl af den her skete art en lære at drage ud over i almindelighed at sige, at det ikke må gentage sig – hvad det altså under visse uheldige omstændigheder kan komme til – og det er at udvise den alleryderste grad af forsigtighed og under alle omstændigheder lade tvivlen komme de personer til gode, som har deres sag til behandling.

Derfor har jeg også slået et andet kendt ordsprog om forsigtighed op: »Forsigtighed er en borgmesterdyd.« Det kunne måske så også være en ministerdyd. Holberg lader i »Den politiske Kandestøber« von Bremen sige: »Vi haaber, han i Mildhed, Forsigtighed og Aarvaagenhed ikke skal give nogen af sine Forgængere« – som borgmestre – »noget efter.«

Det skal så være min opfordring: Mildhed, forsigtighed og årvågenhed, således at mulige fejl, om jeg så må sige, rettes, inden de sker, altså forhindres i at ske, derved at man viser mildhed, forsigtighed og årvågenhed. Og det er ikke sagt specielt til udenrigsministeren eller hans stab; det er også sagt til øvrige myndigheder, som beskæftiger sig med den slags spørgsmål, og som jo meget vel er opmærksom på, hvor vanskeligt det er at komme ind til kernen og til en absolut viden. Da er det godt at vise mildhed, forsigtighed og årvågenhed.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke ordførerne for deres indlæg i debatten. Jeg finder på trods af selvfølgelig tydelige meningsforskelle om dagsordenen, at det gennemsyrrer debatten, at vi her beskæftiger os med et område, hvor vi har brug for netop de egenskaber, som hr. Melchior sluttede med at fremhæve: mildhed, forsigtighed og årvågenhed.

Hr. Søren Søndergaard fremsatte det synspunkt, at når nu Europa-Parlamentet og Europarådet havde udtalt sig om desertørsspørgsmål, måtte vi ikke overhøre det, og det synes jeg er rigtigt. Udtalelserne indgår jo som offentlige dokumenter i hele vurderingen af sager. Vi kender til disse udtalelser.

Men Flygtningeævnets for sin del kan jo ikke lade sig diktere af, hvad Europa-Parlamentet vedtager. Flygtningeævnet må basere sig på loven, og hvad der står i den danske udlændin-

gelov om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for at få opholdstilladelse. Det er opgaven for Flygtningenævnet.

Jeg vil også sige til hr. Gert Petersen, at jeg er enig med ham i, at det er vigtigt, at asylsager afgøres på et korrekt grundlag, og at de afgørelser, Flygtningenævnet træffer, træffes på det bedst mulige grundlag. Det er jo den ånd, vil jeg sige, der gennemsyrrer den dagsorden, som har udsigt til vedtagelse.

Men så vil jeg alligevel have lov til at føje til, at Udenrigsministeriet ikke gør krav på ufejlbarlighed. Der er i disse sager altid muligheder for fejl, og der er altid mulighed for, at der er ting, man kommer til at overse. Og når muligheden i nogle af disse sager er til stede, så hænger det sammen med de omstændigheder, hvorunder vi arbejder i nogle af de lande, vi her taler om.

Hvad er det for nogle lande, vi her taler om? Det er alle sammen lande, som ligger uden for de demokratiske landes kreds. Det er f.eks. Serbien og Iran.

Det betyder, at ægthedsvurderinger af dokumenter, som er noget vigtigt for Flygtningenævnets afgørelser, jo altså foregår, om jeg så må sige, underjordisk. Vi kan ikke spørge myndighederne i de pågældende lande. Det arbejde, der foregår, må foregå uden at spørge myndighederne og er jo derfor befæstet med særlige vanskeligheder. Det er ofte under meget store vanskeligheder, arbejdet med ægthedsvurdering af dokumenter må udføres, og det mener jeg man er nødt til at forstå.

Derfor gør Udenrigsministeriet heller ikke krav på ufejlbarlighed, og det sker jo også og ikke sjældent, at Udenrigsministeriet må sige om ægthedsvurderinger, således som det også er fremgået af vores redegørelser til Retsudvalget: I denne sag er vi ude af stand til at give et svar. Vi kan ikke vurdere, om der er tale om ægte dokumenter eller ej.

Derfor ja til, at man baserer sig på korrekte oplysninger, men samtidig en tilføjelse om, at der arbejdes under vanskelige vilkår, og det ved Flygtningenævnet jo, når det træffer sine afgørelser.

Hr. Gert Petersen har flere gange citeret, at man må være forsigtig med at lægge for stor vægt på udtalelser fra eksilorganisationer. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det, der her er tale om, altså er ganske bestemte eksilorganisationer knyttet til et ganske bestemt land. Der er ikke tale om en generel vurdering af eksil-

organisationer, men en vurdering af et konkret tilfælde.

Det er jo i øvrigt en diskussion imellem os, som vi jo også har ført i Det Udenrigspolitiske Nævn, hvilken betydning man skal tillægge de pågældende eksilorganisationer. Det er en helt anden sag.

Fru Anne Baastrup gav en skitse fra sit verdensbillede af, hvad Udenrigsministeriet var for noget, en skitse, som var, vil jeg sige, overordentlig forenklet. Jeg kunne ikke genkende den organisation, fru Anne Baastrup beskrev, og jeg tror ikke, at nogen af de ansatte i Udenrigsministeriet ville kunne genkende den beskrivelse. Det er ikke mit verdensbillede.

Jeg vil gerne slå fast – og det fremgår i øvrigt også af den redegørelse, vi afgav fra Udenrigsministeriets side om perspektiver i dansk udenrigspolitik frem mod år 2000 – at netop spørgsmålet om respekten for menneskerettighederne i stigende grad er i centrum i udenrigspolitikken. Vi må i stigende grad interessere os for respekten for menneskerettighederne.

Vi har inden for de senere år faktisk gjort internationale fremskridt på det område. Wien-dokumentet fra sommeren 1993 er et vigtigt fremskridt for menneskerettighederne. Oprettelsen af en særlig FN-kommissær for menneskerettighederne er et andet fremskridt i den retning.

Når det er så vigtigt, at nationerne i deres adfærd lægger menneskerettighederne til grund, er det jo ikke blot af humanitære årsager, men også af sikkerhedsmæssige. Kun nationer, der også i deres indre liv respekterer menneskerettighederne, er gode naboer. Og derfor er der også et vigtigt langsigtet sikkerhedsperspektiv i kravet om respekt for menneskerettighederne. Og det spiller en stigende rolle i Udenrigsministeriets arbejde.

Derfor er jeg også glad for, at Danmark her i maj måned ved en afstemning for første gang siden 1982 blev valgt ind i FN's Menneskerettighedskommission for en 3-årig periode. Det vil give os mulighed for at lægge endnu flere kræfter i menneskerettighedsspørgsmålene i de kommende år, og det er jeg godt tilfreds med. Det har jeg og mine medarbejdere arbejdet ihærdigt for at opnå.

Jeg vil godt endnu en gang understrege, at vi ikke behandler de opgaver lemfældigt, som vi som Udenrigsministerium har med at søge at give oplysninger til udlændingemyndighederne, når de anmoder os om det. Vi er godt klar

over – og det er de embedsmænd, der behandler disse sager også – at det er dybt alvorlige sager med konsekvenser for enkeltindivider, og at de fortjener vores største omhu.

Og så til sidst til fru Birthe Rønn Hornbech – også her med et smil: Fru Rønn Hornbech foretog et tankeeksperiment gående ud på, at der i dag sad en anden udenrigsminister. Jeg vil gerne slutte med at sige: Skulle vi ikke lade det forblive ved tankeeksperimentet?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg kan forstå, at udenrigsministeren er enig med mig i, at ministeriet fremover skal afstå fra at gå ind og nuancere og idyllisere forskellige typer oplysninger, som UNHCR's forbindelsesofficerer giver, men at man i højere grad skal lægge vægt på lige præcis de oplysninger, som bl.a. UNHCR har, medmindre Udenrigsministeriet er hundrede procent sikker på, at Udenrigsministeriets egne oplysninger er helt korrekte.

F.eks. har vi jo den aktuelle sag om Armenien. Det fremgår rent faktisk af forbindelsesofficerens afsluttende kommentar i en henvendelse til Udenrigsministeriet, at man stadig finder indikationer, der viser, at armenske borgere rekrutteres og sendes uden for den armenske grænse, samt at forbindelsesofficeren ikke kan garantere, at de armenske myndigheder kan skabe tilstrækkelig beskyttelse for armenske borgere, der vender tilbage fra Danmark.

Og dér mener jeg stadig, at det ville være hensigtsmæssigt, at det var de oplysninger, der blev lagt til grund for asylmyndighederne med det samme, frem for at de forskellige NGO-fora skal bruge tid på at skaffe oplysningerne frem.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstod, at udenrigsministeren mente, at forespørgslen var diffus; man kunne ikke gå ind i substansen, fordi den var diffus og der ikke var nogen konkrete eksempler. Men på den anden side ville udenrigsministeren heller ikke diskutere konkrete eksempler eller konkrete sager, for det hørte ikke til her i Folketingssalen. Og så kan man sige, at vi har fået konstrueret en kasse, som det er lidt svært at komme ud af.

Indholdet af forespørgslen er jo en anmodning til regeringen om at forholde sig til det påståede faktum, at Udenrigsministeriet har videregivet mangelfulde oplysninger bl.a. til asylmyndighederne. Så kunne man jo forestille sig, at Udenrigsministeriet og udenrigsministe-

ren af sig selv overvejede, hvilke sager der havde været oppe bare inden for de sidste par måneder, og i forhold til dem enten afkræftede, at der var nogen problemer, eller bekræftede, at der var problemer, og kom med nogle forslag til, hvordan de kunne løses eller undgås i fremtiden.

Selv om udenrigsministeren har været ude at rejse og ikke har været i Afrika, er det formentlig ikke nogen nyhed for udenrigsministeren, at der har været en diskussion om lige præcis menneskerettighedssituationen i Afrika på det seneste; det har dog stået i relativt store og landsdækkende dagblade plus i en noget mindre ugeavis. Det er et eksempel, hvor nogen i hvert fald mener, at der er givet mangelfulde oplysninger.

Et andet eksempel har vi så fået i dag, og det er spørgsmålet om Armenien. Dér kunne udenrigsministeren måske henholde sig til, at det er gået så stærkt, at der ikke rigtig har været tid til det, og det kunne så være begrundelsen, men det er i hvert fald også et eksempel, der kunne fremdrages.

For det tredje kunne udenrigsministeren også have fremdraget eksemplet med straffene til de Kosovo-albanske desertører og militærnægtere, for det er jo også et af dem, der har været debat om, og hvor der har været debat om Udenrigsministeriets måde at håndtere oplysningerne på. Jeg er sikker på, at udenrigsministeren med pinlig nøjagtighed husker, hvordan den sag startede. Udenrigsministeren havde været i Retsudvalget og fortalt: Der er intet stukket under gulvtæppet; vi har fremlagt alle relevante oplysninger. Og umiddelbart efter blev udenrigsministeren så af tv forelagt et papir, som viste – eller påstod – at der var straffe på op til 4 års fængsel til desertører og militærnægtere.

Se det, jeg synes var det interessante i den sag, var sådan set ikke, at udenrigsministeren ikke kendte papiret. Det synes jeg også var interessant, men det var ikke det mest interessante. Det, der var det mest interessante i den sag, var, at det papir – som var et papir, den danske ambassade i Beograd selv havde efterspurgt hos en menneskerettighedsorganisation – overhovedet ikke var blevet realitetsbehandlet i Udenrigsministeriet, og det var først, da det kom frem på tv-skærmen, at realitetsbehandlingen begyndte. Den umiddelbare kommentar var: De her folk er formentlig dømt også for at have udført militærtræning i Albanien.

Så måtte vi jo stille spørgsmålet: Har Udenrigsministeriet noget bevis eller nogen antydning af et bevis for, at disse mennesker rent faktisk skulle have udført militærtræning i Albanien? Og vi har så fået et udmærket notat dateret for et par dage siden og underskrevet af fungerende udenrigsminister Poul Nyrup Rasmussen, som forklarer klart og tydeligt, at disse mennesker efter alt, hvad der overhovedet kan fremdrages, ikke har udført eller fået militærtræning i Albanien, og de er derfor reelt dømt, fordi de ikke ønsker at tjene den serbiske hær.

Hele forløbet af den sag, hvor dette notat ikke ligger hos udenrigsministeren, selv om det er kommet via den danske ambassade, og det ikke bliver seriøst og grundigt behandlet i Udenrigsministeriet, før det bliver fremlagt på tv-skærmen, var vel nok en overvejelse værd.

I den forbindelse vil jeg da ikke undlade at sige, at jeg stadig væk ikke har forstået, hvorfor udenrigsministeren ikke blev orienteret om Pantelicsagen. Jeg kan glæde mig over, at jeg ikke er den eneste, der ikke har forstået det. Jeg hørte en udmærket radioudsendelse – det kan være, udenrigsministeren også har haft tid til at høre den – hvor bl.a. indenrigsminister Birte Weiss udtalte, at hun ikke kunne forestille sig, at udenrigsministeren ikke var orienteret om den sag. Og jeg har stadig væk ikke hørt nogen forklaring på, hvorfor udenrigsministeren ikke var informeret. Jeg har hørt en beklagelse, men hvor er forklaringen? Hvornår får vi forklaringen? For det er vel stadig væk sådan, at forståelsen er forudsætningen for at undgå gentagelsen. Det er jo ikke nok med den efterfølgende beklagelse, når det er gået galt.

Hr. Bjørn Elmquist og andre – også udenrigsministeren – har været en del inde på flygtningemyndighedernes selvstændige behandling af sagerne. Der er mange ting at sige til dét.

Til dels har vi jo her et næsten kafkask problem. Når Udenrigsministeriet udarbejder nogle papirer om f.eks. situationen i Kosovo og man på basis af de papirer konstaterer, at nogle folk ikke kan få asyl, er der nogle, der henvender sig til Udenrigsministeriet og spørger: Hvad er det for papirer? Så siger Udenrigsministeriet: Jamen det er ligesom ikke vores bord; det er Indenrigsministeriets bord. I må henvende jer til Indenrigsministeriet.

Når man så går til Indenrigsministeriet og spørger, hvordan man skal forholde sig til de her sager, får man at vide: Det har jeg intet med at gøre; det hører under Direktoratet for Udlæn-

dinge, som ganske vist ligger i mit ministerium, men som er noget helt selvstændigt, og som er fuldstændig uberørt af politisk menneskeånd.

Så går man til Direktoratet for Udlændinge, og hvad siger de så dér? De siger: Vi afgør sagerne med henvisning til Udenrigsministeriets dokumenter.

Så er det, ligesom om tingene kører i ring, og det er, som om tingene kommer tilbage, for udenrigsministeren kan jo ikke være ubekendt med, at der er mange sager, hvor asylmyndighederne udelukkende henviser til Udenrigsministeriet som kilde til deres afgørelser, selv om der foreligger andre oplysninger.

Man må jo i hvert fald sige, at der så i hvert fald mangler én ting i den dagsorden, som er foreslået af regeringspartierne og andre, og den ting, der mangler, er en direkte opfordring til asylmyndighederne – Direktoratet for Udlændinge og Flygtningenævnet – om ikke at lægge Udenrigsministeriets dokumenter til grund på den måde, det er sket på indtil nu. Det må jo være konsekvensen; ellers er alt her jo bare ord, som ikke rigtig fører nogen vegne hen.

Men derudover har vi et problem med hensyn til anvendelsen af det, der hedder flygtningehåndbogens § 171. Og det kan ikke være hr. Bjørn Elmquist ubekendt, at vi har det problem. Vi har en fuldstændig klar tekst, som siger, at såfremt der er tale om desertører og militærnægtere fra en krig eller fra en hær, som er internationalt fordømt, bliver vi nødt til at give disse mennesker asyl alene på grund af den straf, de måtte få.

Problemet er, at denne paragraf overhovedet ikke indgår i dansk asylpraksis. Derfor bliver vi nødt til at have en politisk afgørelse på et eller andet tidspunkt ikke af nogle konkrete sager, men af, om vi mener, at den paragraf skal indgå eller ikke skal indgå.

Afslutningsvis: Fejlen er blevet rettet, siger man – udmærket. Så er en undersøgelse af, hvorfor den opstod, unødvendig, siger man – uenig!

Jeg mener stadig væk, at vi kan lære meget af en undersøgelse af, hvorfor fejlen er opstået, for at undgå gentagelser i fremtiden, og dér synes jeg egentlig at vi har en fælles interesse. Jeg vil sige det på den måde, at især udenrigsministeren burde have en fælles interesse med SF og Enhedslisten i en sådan undersøgelse, for det kan jo ikke være særlig rart for udenrigsministeren, at han inden længe vil komme til at opleve nye sager, nye forsider på aviserne, nye

tv-udsendelser, hvor der bliver fremlagt papirer, som man ikke har taget højde for i Udenrigsministeriet, og som ikke har været forelagt ministeren.

Derfor synes jeg egentlig, at både udenrigsministeren og selvfølgelig også resten af regeringen burde have en fuldstændig klokkeklar interesse i at lave den undersøgelse, som vi har foreslået, og som vi i øvrigt har foreslået på en sådan måde, at regeringen selv kan tilrettelægge den.

Vi beklager, at det ikke er tilfældet. Vi er bange for, at det gør, at de tikkende bomber, der ligger ovre i Udenrigsministeriet, i stedet for at blive undersøgt, afdækket og afmonteret vil komme til at springe på alle mulige ubehagelige tidspunkter.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Hr. Søren Søndergaard begyndte og sluttede sit sidste indlæg her med at referere til en bestemt episode, hvor jeg efter et retsudvalgsmøde fik stukket et papir i hånden, som jeg ikke havde nogen som helst mulighed for at forholde mig til.

Sandheden er – og det har vi nøje redegjort for over for Retsudvalget – at de oplysninger, der var indeholdt i det pågældende stykke papir, også var indeholdt i den redegørelse, vi havde givet til Retsudvalget.

Det var nævnt i papiret, at der var idømt nogle strengere straffe til seks Kosovo-albanere, der var beskyldt for at have deltaget i militærtræning i Albanien. Det er omtalt i den redegørelse. Der var intet nyt i det. Der stod i redegørelsen, at der var Kosovo-albanere, der var idømt straffe af længere varighed. Det er derfor ikke rigtigt at betragte dette som et eksempel på mangelfuld informering. Det indgik i vores redegørelse.

Det, der ikke indgik i vores redegørelse, men som er blevet fremlagt for Retsudvalget i et notat for nylig, var spørgsmål om, hvorvidt de var dømt *med rette* for at have deltaget i militærtræning.

Det står der ikke noget om i papiret til Retsudvalget; der står der bare, at de er idømt strengere straffe, fordi de var dømt for at have deltaget i militærtræning.

Derefter påtog vi os at undersøge, om de var dømt med rette. Der har været tale om et omfattende stykke arbejde gennem to måneder, før vi kunne redegøre over for Retsudvalget for, at alt tyder på, at de ikke er dømt med rette. Det har været et omfattende gravearbejde, for sagen er

den, at hverken danske myndigheder eller internationale organisationer som UNHCR eller OSCE hidtil har vidst, at det forholdt sig på den måde.

Derfor er det ikke berettiget at bruge denne sag som eksempel på, at vi ikke er informeret ordentligt – tværtimod. De strengere straffe, som Kosovo-albanere blev idømt, fremgår klart af vores redegørelse til Retsudvalget.

Det bliver jo så ikke bedre af, at TV 2, forstår jeg, i denne måned endnu en gang har sagt, at det stod der ikke noget om i vores redegørelse til Retsudvalget. Det er en af de misforståelser, det kan være svært at udrydde hos journalister, men ikke desto mindre er den fremstilling af sagen, jeg her har givet, den rigtige.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Vi er nu i gang med anden runde, og inden jeg giver ordet til den ordfører, der har meldt sig i anden runde, er der et par korte bemærkninger. Først til hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Tak for den korte bemærkning.

Jeg vil sige til hr. Søren Søndergaard, der talte om denne onde cirkel, som det havde været meget svært at bryde, at det dog lykkedes til sidst. Det lykkedes dog på den ene og den anden og den tredje måde at få indenrigsministeren til at give så stærke signaler, selv om jeg meget vel forstår hendes principielle uvilje – og den er historisk betinget – mod at skulle gå til Direktoratet for Udlændinge og sige: Så, nu sætter vi behandlingen af nogle asylansøgninger i bero, så er retstilstanden dog nu afventen af yderligere oplysninger om disse desertørsager i forbindelse med udsendelsen af delegationen. Så jeg synes nok, man må sige, at det dog ser ud til, at der er bedre tider på vej.

Den samme konklusion når jeg frem til, når jeg tænker på, at nu skal der en delegation af sted. Jeg tror – der var også en, der sagde det under debatten, jeg er ikke helt sikker på, hvem det var – at det måske kan blive et godt eksempel til efterfølgelse på et senere tidspunkt, at når der er særlige problemkomplekser, sagsbunker, der ophober sig, og hvor man har en fornemmelse af, at det er meget svært at komme ind til benet, da at bruge denne model, som her er i tankerne. Hvis det lykkes – og det håber jeg meget – og man kommer hjem med en god rapport eller ender med at lave en god rapport, er det noget, der igen kan tages i anvendelse.

Dertil kommer, at det jo så også kan betyde, at både direktorat og nævn kan blive mere pluralistiske i deres indsamling af oplysninger, sådan at det ikke behøver at gå gennem Udenrigsministeriet, men at man også indhenter oplysninger andre steder fra. Jeg tør ikke sige på stående fod, i hvilket omfang det allerede er tilfældet, men det ville jo dog være helt fint, om man også nåede dertil.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er til hr. Bjørn Elmquist: Jeg er langt hen ad vejen enig. Der mangler altså bare det problem med § 171 i flygtningehåndbogen, som vi stadig ikke har fået nogen til at bevæge sig ud i hvordan vi forholder os til, og det er jo mildest talt besynderligt.

Så vil jeg sige til udenrigsministeren – jeg tror, jeg sagde det, men jeg vil godt gentage det – at jeg syntes, det var en fantastisk god rapport, som den fungerende udenrigsminister, hr. Poul Nyrup Rasmussen, skrev under på. Jeg syntes, det var strålende, og jeg kvitterer fuldstændig for det arbejde, der er lagt i den – fuldstændig.

Men mit ærinde var jo ikke at kritisere, at den rapport var blevet lavet. Det, der var mit ærinde, var at undre mig over, hvordan det kan være, at den indberetning om fire års fængsel, som kom til den danske ambassade i Beograd – de havde oven i købet selv bestilt den – en uge før udenrigsministeren gik i samråd her i Folketingets Retsudvalg, ikke var kommet på ministerens bord.

Og det undrer endnu mere, hvorfor de folk i Udenrigsministeriet, som måtte have fået denne sag i hænderne, ikke af sig selv igangsatte en undersøgelse. Hvorfor afventede man – udenrigsministeren sagde det selv; man gav efterfølgende tilsagn om, at nu ville man undersøge det – ja, men hvorfor igangsatte man ikke selv øjeblikkelig den undersøgelse, som vi nu har set resultatet af? Hvorfor skulle det først fremstilles i fjernsynet? Hvorfor var ministeren ikke orienteret med det samme? Det er det interessante spørgsmål.

Der har været flere af den slags sager, hvor det er uklart, hvordan arbejdsgangen er i ministeriet, hvor rapporter, vigtige oplysninger forsvinder, og hvor der først bliver beklaget og sat gang i tingene, når de optræder på fjernsynsskærmen.

Og i modsætning til, hvad udenrigsministeren muligvis tror, har jeg sådan set ikke den

opfattelse, at dansk flygtningepolitik primært skal føres via fjernsynsskærmene, men det kan jo blive nødvendigt, når andre muligheder er lukkede.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Der er øjeblikke, hvor man skal tage et tag i sig selv for at bevare – skal vi sige – troen på, at det nytter noget at udveksle synspunkter fra talerstolen. Derfor skal jeg helt kort bare gentage, hvad jeg forsøgte at sige før.

De oplysninger, som stod i det papir, som jeg fik udleveret efter Retsudvalgets møde, indgår i den redegørelse, som vi havde givet Retsudvalget. De findes deri. Og det vil sige, at de oplysninger, som er dækket i dette dokument, findes i den redegørelse, vi afgav. Så det er sådan set noget, som man kunne forholde sig til.

Det var jeg ikke i stand til på stående fod at konstatere, fordi jeg fik stukket et dokument ud, jeg ikke kender. Men sagens realitet fandtes i mit papir, og det forsøgte jeg at forklare én gang. Nu har jeg gjort det to gange, og hvis ikke hr. Søndergaard forstår det nu, så tror jeg ikke, jeg forsøger mere.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er muligt, det er mit personlige intellektuelle problem; det skal jeg ikke kunne udelukke.

Men det, som ministeren ikke forholder sig til, er jo, hvorfor Udenrigsministeriet så ikke umiddelbart kunne svare på, hvad der lå bag det notat, bag de oplysninger, hvis de var blevet inddraget og undersøgt i den redegørelse.

Og det er rigtigt – det skal jeg lige komme tilbage til – der står nogle ting i den redegørelse, som man kan putte denne sag ind under. Fuldstændig korrekt. Jeg har aldrig været tvivl om det. Og jeg er fuldstændig enig med ministeren i, at nogle af de oplysninger, der har været i fjernsynet, ikke har været korrekte.

Men papiret var ikke undersøgt, fordi man simpelt hen tog sit udgangspunkt i: Nåh jo, men de her mennesker er jo også dømt for at have lavet militærtræning i Albanien. Det selvfølgelig spørgsmål blev ikke stillet: Har de fået militærtræning i Albanien?

Hvorfor er det interessant? Det er selvfølgelig hamrende interessant at få at vide af den grund, at hvis de ikke har fået militærtræning i Albanien, så er realiteten, at de i praksis får fire års fængsel af den ene grund – af den ene grund i virkelighedens verden, at de ikke vil tjene den

serbiske hær. Derfor var det selvfølgelig interessant, hvis Udenrigsministeriet af sig selv øjeblikkeligt havde igangsat denne undersøgelse.

Så vil jeg sige omkring det med strafængder: Hvis man prøver at læse dokumenterne helt tilbage fra april sidste år, august 1994, notaterne fra marts måned, de seneste ting, der er kommet, så kan man jo se, at der er sket en glidning. De udtalelser, som vi på det seneste har hørt fra Udenrigsministeriet, hvor Udenrigsministeriet kan udtale i en pressemeddelelse: Der er intet nyt i, at op til nitten unge Kosovo-albanere har fået mellem, jeg tror det er syv og sytten måneders fængsel, der er intet nyt i det.

Det er ikke oplysninger, der står beskrevet på den måde i de første dokumenter. Og derfor har vi det problem, at ikke alene jeg med min ringe intellektuelle kapacitet, men også Direktoratet for Udlændinge åbenbart har misforstået, hvad Udenrigsministeriet mente, for Direktoratet for Udlændinge bliver ved med at henholde sig til, at Udenrigsministeriet har oplyst, at man får de her 60 dages fængsel.

Så der er altså et virkeligt kommunikationsproblem mellem det danske Udenrigsministerium og de danske flygtningemyndigheder, og det problem må vi jo også have løst, hvis vi vil komme videre.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt vende tilbage til den passus, som brevet fra Udenrigsministeriet til Flygtningeneævnet af 23. august 1994 munder ud i, og som udenrigsministeren forsøgte at citere og gengive.

Udenrigsministeren sagde, at jeg havde henvist til en skrivelse, hvor det hed, at man ikke skulle lægge så stor vægt på udtalelser fra eksilorganisationer. Der står noget andet. Der står, at der generelt bør udvises stor forsigtighed med at lægge eksilpolitiske organisationers erklæringer til grund for vurderinger osv. Det er noget andet end at sige: Det skal I ikke lægge så stor vægt på. Når man siger: Her må udvises stor forsigtighed, er det i ministeriesprog det samme som at sige: Her må I regne med, at der nok lyves. I kodesprog kan det siges én gang værre. Hvis der stod: Der skal udvises den største forsigtighed, så betyder det: Der lyves. Det må I regne med som givet! Og her nøjes man altså med »stor forsigtighed«. Og udgangspunktet er, at der nok lyves.

Det er klart, at når det er udgangspunktet, bliver resultatet også derefter. Jeg ville være held med på, om der havde stået, at man ikke må for-

holde sig ukritisk til udtalelser fra eksilorganisationer. Selvfølgelig ikke. Der er ingen, der er engle, og der begås misbrug i alle dele af verden. Det er der ikke noget nyt i. Men når man siger, at der skal udvises stor forsigtighed over for disse eksilorganisationer, hvis man skal lægge deres udtalelser til grund for en vurdering, er det det samme som at sige, at forhåndsindstillingen den er: Vi er afvisende, og så kan I måske overbevise os.

Det er interessant, at det er konklusionen på et brev, som Flygtningeneævnet fik, fordi de havde haft samtaler med den store iranske eksilorganisation National Council of Resistance, og de havde så bedt Udenrigsministeriet om en vurdering af denne eksilorganisation. Og Udenrigsministeriet fremsender så en skrivelse herom – og det er blevet offentligt, hvad der står i den – med en stribe faktuelle fejl, som der altså rent undtagelsesvis er lejlighed til at diskutere. Rent undtagelsesvis er der lejlighed til at diskutere, hvad det er for et baggrundsmateriale, Udenrigsministeriet har givet Flygtningeneævnet.

Tidligere har man også befattet sig med det og i øvrigt også på min foranledning i 1992, og da fik vi et skriftligt svar fra den daværende udenrigsminister, som gik ud på, at denne organisation ikke rigtig betød noget i Iran. Jeg citerer fra denne udtalelse:

»Den i udlandet og i Iran mest omtalte oppositionsgruppe er Mujahedin-e-Khalq, som ikke synes at nyde bred opbakning i Iran.«

Og i øvrigt i det samme svar hed det, at der ikke var nogen egentlig systematiseret, illegal organisation i Iran.

Det står til en vis grad også her i det nye:

»Der er dog ikke tale om nogen særlig udbredt eller mærkbar støtte.«

På den anden side står der også:

»Det iranske styre er utvivlsomt ganske meget generet af Mujahedin-e-Khalqs aktiviteter i Iran, og det interne sikkerhedsapparat er i vidt omfang beskæftiget med MKO-relaterede opgaver.«

Altså det er noget, som det iranske styre og præstestyret er stærkt generet af, og som følge deraf må der være tale om en ret betydelig aktivitet.

Det hedder videre i den skrivelse, som ministeriet har sendt nævnet, at organisationen – og jeg citerer:

»... står angiveligt – angivet af hvem? – »bag en række attentater mod iranske interesser i udlandet, herunder angreb på iranske ambassader.«

Jeg vil meget gerne bede udenrigsministeren fortælle mig, hvad det er for nogle attentater.

Der er senere i skrivelsen tale om nogle attentater i 1970'erne, altså for 25 år siden, hvor Mujahedin-e-Khalq beskyldes for attentater mod amerikanske embedsmænd, ganske som PLO og andre af disse organisationer. Men det er under alle omstændigheder noget, der ligger 25 år tilbage i tiden, og jeg kender ikke noget til attentater mod iranske ambassader i udlandet i de senere år.

Derimod kender jeg temmelig meget til attentater mod ledende medlemmer af Mujahedin-e-Khalq og National Council Resistance – der er meget med attentater, og der er også folk, der er døde ved disse attentater.

Det er vanvid at kalde det for en terroristorganisation, når det er en organisation, som bekæmper præstestyret, og som selvfølgelig må bekæmpe præstestyret illegalt. Hvordan kan man ellers bekæmpe præstestyret?

Jeg kunne nævne mange flere ting, men tiden tillader ikke, at vi går nærmere ind i en undersøgelse af det materiale, som Udenrigsministeriet altså lægger til grund og opfordrer Flygtningenævnet til at lægge til grund, og som jo bl.a. har ført til, at Flygtningenævnet har afvist mennesker, der har arbejdet inden for organisationen, og som risikerer at blive sendt tilbage til Iran med den vished, at de vil blive henrettet, hvis de kommer tilbage.

Men jeg synes altså, at her er der også grund til at se nærmere på, hvad det er, der sker i det ministerium; og det ville der også være på en række andre områder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Afstemningen om de fremsatte dagsordensforslag vil som nævnt finde sted i morgen.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Europaudvalget (19/5 95):

Udtræder: Bjørn Elmquist (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)
Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Bjørn Elmquist (RV)

Forskningsudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Indfødsretsudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Kommunaludvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Kulturudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Retsudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Skatteudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Sundhedsudvalget (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Nordisk Råd (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd (19/5 95):

Udtræder: Gunhild Husum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, tirsdag den 23. maj 1995, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.16
